Arxiu històric FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Aproximació global a la situació socio-econòmica dels jubilats i pensionistes de Santa Coloma de Gramenet

Raimon Bonal
Joan Costa

FEBRER 1980

FUNDACIÓ JAUME BOFILL

INDEX GENERAL

Introducció..... p.1
La font informativa: elements d'una crítica pertinent.... p.4
PRIMERA PART: Identificació demogràfica i social dels jubilats i pensionistes per barris de residència..... p.10
2.1 La soletat del corredor del fons de tot
2.2 Les situacions socials i econòmiques més estridents
2.3 Els problemes més destacats de salut: la capacitat autònoma de moure's en l'espai
2.4 Intent de síntesi descriptiva de la situació social dels avis jubilats i pensionistes analitzats, per a cadascun dels barris estudiats

SEGONA PART: L'elaboració de l'enquesta d'opinió: la qualitat de vida dels jubilats i pensionistes viscuda i ressentida per ells mateixos..... p.31
3.1 Lloc d'origen i temps de residència a Santa Coloma de Gramenet
3.2 Dispersió familiar. On viuen els fills casats?
3.3 La situació econòmica dels jubilats i pensionistes. Les fonts dels seus ingressos i les quantitats que perceben.
3.4 Cobertura sanitària dels jubilats i pensionistes
3.4.1 Les atencions mèdiques
3.4.2 Altres tipus d'atencions sanitàries
3.5 La vivenda. Règim de tenència i despeses de la mateixa
3.6 Com valoren els ancians la seva situació?
3.7 Quines són les solucions més desitjades?
3.8 Participació dels jubilats i pensionistes en la vida social
3.9 Pronòstics sobre el seu futur
3.9.1 Un futur francament negre
3.9.2 Futur gris i sense perspectives
3.9.3 Un futur més esparançador i optimiste

4. Conclusions.....p.57
Anexe I. Els equipaments pels avis a Santa Coloma de gramenet
Anexe II. Elements demogràfics de Santa Coloma de Gramenet

I N T R O D U C C I O

Tothom manifesta un desig de coneixement de la realitat i de la vida concreta de les persones que han acabat la seva activitat per l'handicap irreversible de l'edat; de totes maneres, qui més es troba abocat a tenir-ne coneixement és precisament qui treballa en aquest camp específic de la reinserció social dels jubilats i dels pensionistes.

L' anàlisi que intentem presentar aquí no és més que una aproximació a una realitat social, econòmica i de salut dels avis de la important ciutat de Santa Coloma de Gramenet. Diem això perquè la nostra exposició no vol pas, de cap manera, entrar en el discurs interpretatiu que posa l'accent sobre la tipologia, l'etiologia o les causes determinants de la marginació dels jubilats o dels pensionistes.

La nostra aportació és només i únicament indicativa d'una situació social real en funció d'una hipotètica política de serveis de cara als avis. Amb tot això volem dir concretament que el que lliurem en aquestes planes que segueixen és més una aproximació funcional i operativa que una anàlisi veritablement científica de la problemàtica actual dels jubilats i pensionistes a Santa Coloma de Gramenet. Hi ha massa raons que ens ajuden a subratllar aquesta afirmació precedent; les que pesen més són, de tot punt de vista, les que miren als aspectes metodològics als quals farem referència tot seguit.

La perspectiva de la recollida d'informació que han fet els treballadors socials de l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet és molt àmplia i, per altra banda, força diversificada. D'una banda, hi ha hagut un procés presidit d'una gran voluntat de coneixement panoràmic de tota la població afectada sectoritzant-la per barris, incidint únicament sobre alguns elements característics de la situació socio-econòmica més rellevant. D'altra banda, hi ha hagut un projecte d'aproximació molt més àmplia a una mostra d'aquests mateixos incidint en una diversificació d'aspectes entre els que despunten, inclús, algunes qüestions d'opinió dels mateixos interessats.

Aquesta doble vessant informativa justifica a bastament les

dues parts de la nostra anàlisi: la primera serà més panoràmica i global de la població jubilada i pensionista comparant constantment la realitat de cadascuna de les àrees urbanes anomenades en general "barris", intentant de fer el punt sobre cadascuna de les variables objecte de la recollida d'informació; i la segona és més una anàlisi de la situació social i viscuda pels actors de la seva condició de jubilats i pensionistes. Tenim la impressió que, malgrat que a nivell expositiu la separació és heurísticament necessària, ambdues formen part d'un conjunt únic i global que ens permetrà d'arribar a una descripció d'una realitat i a unes pautes de política social que vindran seriosament determinades pel personatge únic i indissociable que és el centre de l'actuació social i específica que es pretén.

Malgrat tot, insistim en el fet de la gran dificultat de generalització de la informació recollida: les raons metodològiques que explicarem tot seguit fonamenten indiscutiblement els nostres dubtes.

Diem, finalment, que si el nostre petit informe serveix per a elaborar una política planificada dels serveis socials de cara als avis, concretament als jubilats i pensionistes, ens donarem per ben satisfets. Ens prenem la llibertat de confiar en que els Serveis Socials de l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet no deixaran pas que aquesta documentació sigui arxivada per a la glòria i exemple de les futures generacions.

Juliol - 1980

Raimon BONAL i Joan COSTA

de la

FUNDACIO JAUME BOFILL

1. La font informativa: elements d'una crítica pertinent

Aquesta petita recerca depèn extraordinàriament de les seves fonts informatives, i aquestes van nèixer quan l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet decidí un bon dia de facilitar serveis gratuïts als jubilats i pensionistes (escombraries, transports...). Per això fer, va desplaçar els seus treballadors socials a les diverses unitats o col.lectivitats habitades del municipi, prèvia informació a la població interessada, i es van entretenir en omplenar una fitxa d'identificació de les persones que hi van anar-hi.

El model de fitxa omplenada per a cadascuna de les persones que hi van recòrrer, és la que posem a continuació:

JUBILADOS Y PENSIONISTAS

Nombre..... D.N.I..... Edad.....

Dirección..... Barrio..... Estado.....

¿Con quién vive?.....

.....

¿Tiene más hijos casados? ☐ Sí ¿Cuántos?.....

☐ No

¿Cuánto cobra?.....

¿Puede valerse por sí mismo?

☐ Sí

☐ Con dificultad

☐ No

PRIMERA PART

IDENTIFICACIO DEMOGRAFICA I SOCIAL
DELS
JUBILATS I PENSIONISTES,

Per barris de residència

L'anàlisi de les variables que es contenen en aquesta petita fitxa, fa l'objecte de l'estudi global de tota la població jubilada i pensionista que viu a la ciutat de Santa Coloma de Gramenet.

La nostra segona part té com objectiu el despullament i tractament estadístic del qüestionari que fou presentat per a ésser respost a les 301 primeres persones que van acudir a la consulta i acolliment dels serveis oferts pels treballadors socials de l'Ajuntament. El text íntegre d'aquesta conversa, l'hem fet constar al final d'aquest apartat 1.

... ...

Val la pena de consignar, abans de tot, la poca fiabilitat aleatòria de la informació que ens ha estat lliurada per les instàncies de l'Ajuntament. Malgrat l'extraordinària riquesa dels elements aportats, creiem que aquesta dificultat metodològica impedeix fonamentalment de dir que es tracta d'una tasca que acompleix fidelment les condicions d'una anàlisi estrictament científica.

No neguem, en absolut, l'extraordinària utilitat que, per a una sana política assistencial municipal de cara als avis ha de tenir les diferents variables treballades en aquest informe; però Déu ens en guardi de gosar afirmar que la situació dels ancians o, més concretament, dels jubilats o pensionistes és veritablement aquesta a la població de Santa Coloma de Gramenet. Són excessives les dificultats metodològiques per a poder-ho afirmar.

Tenim plena consciència de fer amb aquesta aportació una elaboració extraordinàriament útil; però ens mantenim en un terreny purament i únicament descriptiu; hi ha una real impossibilitat de fer generalitzacions útils i vàlides a tota la població jubilada i pensionista.

Tenint clares aquestes reserves, pensem que, si ens prescindim, arribarem a atènyer més clarament la verdadera col.laboració que ens és demanada des de les instàncies municipals. Les preocupacions metodològiques, només d'aquesta manera, presentaran un ampli espectre per a la discusió dels sociòlegs "metafísics"; però que no són aptes a la solució dels problemes que cada dia han d'afrontar els treballadors socials de l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.

JUBILADOS Y PENSIONISTAS

Nombre y Apellidos._____

Dirección._____Estado_____

Fecha de Nacimiento._____Lugar._____

D.N.I._____Ex._____Día._____

Tiempo de residencia en Santa Coloma _____

CON QUIEN VIVE?

_____

_____

_____

_____

_____

FAMILIAR.

1. Que relación mantiene con los hijos?

- ☐ 1.Buena
- ☐ 2.Regular
- ☐ 3.Mala
- ☐ 4.Muy mala
- ☐ 5.Otros

2. Tiene hijos casados?

- ☐ 1.Si
- ☐ 2.No

3. En caso afirmativo

- ☐ 1. Cuantos
- ☐ 2.Donde viven?

LABORAL.

5. En que situación laboral está?

- ☐ 1.Jubilado-desde cuando?
- ☐ 2.Invalidez permanente.
- ☐ 3.Viudedad SOE.
- ☐ 4.Viudedad guerra
- ☐ 5.F.N.A.S.
- ☐ 6.Sin Pensión.
- ☐ 7.Mutilados Guerra.
- ☐ 8.Otros.

6. Actualmente hace algún tipo de trabajo o

- [ ] 1.No.
- [ ] 2.Si. Cual?

7. Pertenece a alguna entidad?.

- [ ] 1.Sindicato
- [ ] 2.Asociacion Vecinos.
- [ ] 3.Hogar.
- [ ] 4.Otros.

SITUACION ECONOMICA.

8. Cuanto ingresa mensualmente?

1.Pensión entrevistado_____ ptas.
2.Pensión cónyugue _____ ptas.
3.Otros ingresos _____ ptas.
total _____ ptas.

9.Cuales son sus gastos mensuales?

- [ ] 1.Vivienda.
- [ ] 2.Alimentos.
- [ ] 3.Gastos médicos.
- [ ] 4.Agua.
- [ ] 5.Luz.
- [ ] 6.otros.

VIVIENDA.

10. El piso que actualmente vive, es de:

- [ ] 1.Propiedad y está pagada.
- [ ] 2.Propiedad y la está pagando.
- [ ] 3.Un hijo.
- [ ] 4.Alquiler.
- [ ] 5.Realquilada.
- [ ] 6.Otros.

11.Cuanto paga mensualmente?

12.En que condiciones tiene la vivienda?

- [ ] 1.Bien.
- [ ] 2.Con humedad.
- [ ] 3.Mal construida.
- [ ] 4.Espacio insuficiente.
- [ ] 5.Barraca.
- [ ] 6.Otros.

SALUD

13.Que médico lo atiende?

- [ ] 1.Particular
- [ ] 2.Seguridad Social
- [ ] 3.Beneficencia
- [ ] 4.Mutua particular
- [ ] 5.Otros

14. Cuando requiere atención médica como inyecciones,curas presión etc. a quien acude?

- [ ] 1.A.T.S. particular.
- [ ] 2.Vecinos.
- [ ] 3.SOE
- [ ] 4.Beneficencia
- [ ] 5.Hogares.
- [ ] 6.Otros.

15. Estado general de Salud.

- [ ] 1.Buena salud
- [ ] 2.Enfermedad crónica
- [ ] 3.Deficencia propia de la vejez
- [ ] 4.Incapacidad para valerse por si mismo
- [ ] 5.Otros.

15.Bis.Puede valerse por simismo?

- [ ] 1.Si.
- [ ] 2.con dificultad.
- [ ] 3.No.

16. Estado general de la salud del conyugue.

- [ ] 1.Buena salud
- [ ] 2.Enfermedad crónica
- [ ] 3.Deficencias propias de la vejez
- [ ] 4.Incapacitado para valerme por mi mismo
- [ ] 5.Otros.

16-Bis. Puede valerse por simismo?

- [ ] 1.Si.
- [ ] 2.Con dificultad.
- [ ] 3.No.

17. Que peiensa de su actual situación?

- [ ] 1.Estoy contento,pues no me falta mada.
- [ ] 2.Estoy bien gracias a los hijos.
- [ ] 3.Cobro poco,pero estoy conformado.
- [ ] 4.Creo que merezco mas.
- [ ] 5.Estoy en una situación de injusticia.
- [ ] 6.Otras.

18. Que cree quenecesitaria para mejorar su situación?

- [ ] 1.Servicio a domicilio
- [ ] 2.Residencia.
- [ ] 3.Comedor.
- [ ] 4.Pensiones mas altas.
- [ ] 5.Hogares de ancianos.
- [ ] 6.Otras.

19. Como ve su situación en el futuro?

_____

_____

_____

_____

OBSERVACIONES.:

PRIMERA PART

2. Identificació demogràfica i social dels jubilats i pensionistes, per barris de residència

S'ha treballat, en aquesta primera part, amb un col.lectiu de 3.247 persones. El quadre de la distribució per barris de residència és el següent:

àrees urbanes	Absolut	%
Varis	69	2'1
Arrabal	190	5'8
Can Franqueses	27	0'8
Can Mariné	135	4'1
Cementiri Vell	45	1'4
Centre	424	13'-
Fondo	548	16'9
Italians	175	5'4
Guinerdera	18	0'5
Lavaderos	48	1'5
Singuerlín	588	18'1
Oliveras	83	2'5
Riera Alta	43	1'3
Riu Nort	61	1'9
Riu Sur	320	9'8
Santa Rosa	473	14'6
Santa Coloma	3.247	100

En aquesta distribució, ja veiem immediatament la importància de quatre barris (Centre, Fondo, Singuerlín i Santa Rosa) que ells sols acaparen el 62'6 % de les fitxes globals analitzades. Per altra banda, hi ha sis barris (Can Franqueses, Cementiri Vell, Guinerdera, Lavaderos, Riera Alta i Riu Nort) que no arribin al 2 % de les fitxes i tots plegats totalitzen 7'4 % de la totalitat, és a dir, no computen ni el 10 % de les fitxes objecte de l'anàlisi.

Aquesta primera aproximació, ja ens fa veure la desigual recollida d'informació realitzada i, per tant, el possible desviament

La concentració o distribució per barris de la informació recollida

SANTA COLOMA DE GRAMENET

imposat per la problemàtica metodològica de la ja hem fet esment.

... ...

Si tenim compte de la diformitat sexual, la distribució global és la següent:

Sexe	Absolut	%
Homes	1867	57'5
Dones	1380	42'5
	3.247	100

Pel que fa als barris amb més nombre d'informació recollida, el barri de Santa Rosa presenta un balanç notablement favorable als homes(63'6 %), mentre la resta es manté sensiblement a la mitja adalt indicada; i pel que fa als barris amb menys informació recollida, només el de Guinerdera desequilibra sensiblement aquesta mitja (amb un índex favorable als homes de 77'8 %).

Tot plegat, ens manté encara a una anàlisi purament descriptiva.

... ...

Considerant ara l'estructura d'edats de les persones que han acudit als serveis municipals, la distribució global és la següent:

Edats	Absolut	%
- 55 anys	297	9'1
55-60	329	10'1
61-65	630	19'4
66-70	956	29'4
71-75	597	18'4
76-80	284	8'7
+ 80 anys	117	3'6
No consta	37	1'1
Total	3.247	100

Dintre del ventall d'edats que han freqüentat l'oferta dels serveis municipals, evidentment el grup de 66 a 70 anys aplega vora del 30 % de les fitxes.

Pel que fa als barris que acumulaven més proporció de fitxes, només Singuerlín varia subtancialment aquesta distribució general, puix que en els intervals de més de 71 anys acumula un índex de

pràcticament una quinta part (19'4 %), mentre que a la distribució general aquest índex és sensiblement inferior (12'3 %).

Pel que fa a la resta, a Can Franqueses hi predomina l'edat inferior a 55 anys(25'9 %); l'interval entre 55 i 60 anys és predominant a Riera Alta (20'9 %) i a Guinerdera (16'7 %); l'interval entre 66 i 65 és notablement nellevant a "Varis". Per altra banda, les edats superiors a l'interval modal de la distribució general, es presenten així: entre 71 i 75 a Can Mariné (25'9 %); entre 76 i més de 80 a Lavaderos (22'9 %. per damunt de la distribució general que era, recordem-ho,de 12'3 %).

Seguim encara dintre d'una línea completament descriptiva.

... ...

Si ens detenim ara al que fa a l'estat civil, tenim la distribució general següent:

Estat civil	Absolut	%
Solters	99	3'-
Casats	2.315	71'3
Vidus	785	24'2
Separats	16	0'5
No consta	32	1'-
	3.247	100

La pràctica totalitat de la nostra població jubilada o pensionista és d'estat casat o vidu; una quarta part és d'aquest darrer.

Els solters es fan senyalar a Oliveras (6 %) i els separats a Riera Alta(2'3 %). Són les úniques indicacions que podem fer.

... ...

I amb qui viuen aquests jubilats i pensionistes? Heus aquí la distribució de referència:

Amb qui viuen?	Absolut	%
Sols	486	15'-
La parella	1.448	44'6
Amb 1 fill solter	509	15'7
Amb varis fills solters	47	1'4
Amb 1 fill casat	374	11'5

idem més algun nét	136	4'2
amb d'altres familiars	50	1'5
Altres situacions	129	4'-
En residència d'avis	40	1'2
No consta	28	0'8
Total	3.247	100

Una tercera part (32'8 %) viuen amb algun fill; però 44'6 % viuen encara amb parella. No cal oblidar aquest 15 % que viuen sols i que feran l'objecte d'una anàlisi posterior més detallada.

On relativament més persones soles hi ha és a Lavaderos (29'2 %) i a Riera Alta (25'6 %). Amb tot, no s'ha d'oblidar que dels barris que més informació s'havia recollit, Santa Rosa es destaca per l'abundància relativa de persones que viuen soles (18'6 %).

Són quatre els barris on veritablement els nostres jubilats i pensionistes viuen notablement en parella: Lavaderos (58'3 %), "Varis" (56'5 %), Arrabal (55'8 %) i Italians (53'1 %).

Per la resta, a Can Franqueses es sol viure amb un fill (37 %) o amb situacions altres que les previstes (7'4 %); a Cementiri Vell i Oliveras es sol viure amb d'altres familiars que no són ni el còniux ni els fills (respectivament, 4'4 % i 7'2 %) i, finalment, a Rio Norte, Guinerdera i Fondo es sol viure predominantment amb els fills (respectivament, 55'8 %, 55'7 % i 37'6 %).

Aquesta és, en gran síntesi, les diferències més notables que hem observat que es mantenen encara a un estadi totalment descriptiu.

... ...

Tenen encara fills casats aquestes persones que han acudit a les instàncies municipals? Heus aquí la distribució:

tenen fills casats?	Absolut	%
sí	2.709	83'4
no	484	14'9
no consta	54	1'6
Total	3.247	100

Només 15 % de les persones que han omplenat les nostres fitxes no tenen lligams familiars amb fills casats. Relativament són els barris de Can Franqueses i Riera Alta els que menys proporció en tenen (respectivament, 25'9 % i 23'3 %).

AMB QUI VIUEN ELS JUBILATS I PENSIONISTES ?

Quants en tenen? Heus aquí una distribució que, pel seu caràcter descriptiu, ens limitem a transcriure sense més comentaris:

nombre de fills casats	Absolut	%
1	1.064	32'8
2	1.014	31'2
3	535	16'5
4	75	2'3
5	10	0'3
6	1	-
9	1	-
11	1	-
No consta	95	2'9
No en tenen	451	13'9
Total	3.247	100

... ...

Què cobren els nostres jubilats i pensionistes? Heus aquí una taula que és molt interessant, sobretot tenint compte que es tracta d'unes avaluacions econòmiques que es corresponen a aquest any 1980:

El que cobren	Absolut	%
Res	547	16'8
- 4.000 ptes	94	2'9
4.000-7000	20	0'6
7.000-10.000	217	6'7
10.000-15.000	1.406	43'3
15.000-20.000	544	16'8
20.000-25.000	279	6'6
25.000-30.000	96	3
30.000-35.000	32	1
35.000-40.000	6	0'2
+ 40.000 ptes	6	0'2
Total	3.247	100

La freqüència modal es situa, evidentment, a l'interval entre les 10 i les 15.000 pessetes. De fet, entre les 10 i les 20.000 ptes hi ha el 60 % de la nostra població. No cal oblidar, per altra banda,

que no cobra res
aquest 16'8 %/que farà l'objecte d'un estudi més seriós posteriorment.

Quan volem tenir compte de les diferenciacions per barris, hem de notar les observacions següents:

-hi ha quatre barris que es fan senyalar significativament per la gran abundància relativa de persones que no cobren res: "Varis" (69'6 %), Cementiri Vell (24'4 %), Lavaderos i Cliveras (22'9 %).

-hi ha un barri, Can Franqueses, on l'índex relatiu de persones que cobren menys de 10.000 ptes és significatiu (18'5 % sobre del 10'2 % de tota la població).

-hi ha, finalment, dos barris on l'índex relatiu de persones que cobren més de 20.000 pessetes al mes és notable: Cementiri Vell i Italians (respectivament, 20 % i 16'7 % sobre del 13 % de tota la població de Santa Coloma de Gramenet.

No volem pas erigir massa conclusions al respecte perquè pensem tractar aquesta problemàtica econòmica posteriorment.

... ...

Finalment, hi ha l'anàlisi de la pregunta de saber si es poden els nostres jubilats i pensionistes valdre per si mateixos. Heus aquí com es presenta aquesta distribució:

Es poden valdre?	Absolut	%
sí	2.598	80'-
no	481	14'8
amb dificultats	66	2'-
no consta	102	3'1
Total	3.247	100

16'8 % de les fitxes consignen la impossibilitat o les dificultats de valdre's per si mateixos; posteriorment, també, en farem un estudi minuciós d'aquests avis amb problemes.

La impossibilitat de valdre's per si mateix es dóna particularment a quatre dels nostres barris: Lavaderos (37'5 %), Riu Nort (26'2 %), Can Franqueses (22'2 %) i Arrabal (20 %). Pel que fa a les dificultats, Lavaderos (4'2 %) i Arrabal (3'7 %) són els qui més es fan notar.

... ...

El conjunt d'aquesta primera aproximació, dita d'aquesta manera, a l'estat brut, només subratlla algunes diferències significatives entre els nostres barris del municipi de Santa Coloma de Gramanet.

En els apartats que segueixen, intentarem pormenoritzar, encara per barris, la situació socio-econòmica dels nostres jubilats i pensionistes: la definició de qui són els que viuen sols, les situacions econòmiques i la impossibilitat o dificultat de valdre's per si mateix.

2.1 La soletat del corredor del "fons de tot".

Quines són les característiques més significatives dels qui viuen sols? A l'estadística anteriorment aportada, entre els nostres avis de Santa Coloma de Gramanet que han freqüentat els serveis municipals, 15'1 %, és a dir, 486 persones viuen totalment solitàries. (Per a tot Catalunya aquest índex és de 12 % (1)). En principi, la soletat pel jubilat o pensionista presenta una problemàtica particularment greu. Intentarem definir les característiques d'aquestes persones que viuen soles partint del material de que disposem; és així que les podem definir per l'edat, per si tenen fills casats i per la seva situació econòmica real.

Pel que es refereix a l'edat d'aquestes persones soles, la distribució es presenta de la manera següent (en %):

- 55 anys	4'1 %
55-60	7'9
61-65	21'5
66-70	29'2
71-75	18'4
76-80	12'4
+ 80 anys	6'4
Total	100

Malgrat que la freqüència modal es situi encara a l'interval entre 66 i 70 anys i amb una proporció semblant a la de tota la població estudiada, el balanç favorable a les persones d'edat supe-

ISPA, La ancianidad en Cataluña, Fundación M.Fca.de Roviralta, Barcelona, 1976.

Edats dels ancians entrevistats

rior a l'interval [illegible] esmentat a la distribució precedent és d'una evidència extraordinària; heus aquí aquesta relació comparada:

	menys 65 anys	més de 70 anys
persones soles	33'5 %	37'2 %
Tota la població	38'6	30'8

Per barris, aquesta proporció de persones que viuen soles i que superen la cota dels 70 anys, prescindint dels que pel seu poc nombre de persones no tenen pràcticament una significació, són els següents: Centre (49'9 %), Fondo (41'5 %) i Lavaderos (64'3 %).

... ...

403 d'aquestes persones que viuen soles, tenen també fills casats, o sigui, 82'9 %. Almenys un fill (35'1 % en tenen només un, quant a la globalitat de la població era el 32'8 % que en tenien només un de fill casat). Evidentment, els problemes que planteja la convivència no es poden resoldre fàcilment.

... ...

La distribució del que cobren els nostres jubilats i pensionistes de Santa Coloma de Gramenet que viuen sols és la següent:

Res	5'6 %
- 4.000 ptes	7'2
4.000-7.000	1'-
7.000-10.000	14'8
10.000-15.000	52'1
15.000-20.000	12'1
20.000-25.000	5'6
25.000-30.000	1'2
30.000-35.000	-
35.000-40.000	0'2
+ 40.000 ptes.	0'2
Total	100

Es relativament poca la població que viu sola i que no cobra res (recordem que la cota per a tota la població estudiada es situava a 16'8 %).

En aquesta distribució precedent, s'accentua força l'interval

Què cobren els jubilats i pensionistes ?
Tota la població
Els que viuen sols
%
Res
4000
4-7000
7-10000
10-13000
15-20000
20-25000
25-30000
30-35000
35-40000
+40000

modal, 10.000-20.000, per respecte a la distribució general (64'2 % per a les persones que viuen soles i 60'1 % per a tota la població); s'incrementa relativament el nombre dels que cobren menys de 10.000 ptes (13'8 % per a les persones que viuen soles i 10'2 % per a tota la població analitzada) i disminueix significativament la comparació de l'índex de persones que cobren més de 20.000 ptes. (7'2 % per a les persones que viuen soles i 11 % per a tota la població jubilada i pensionista censada).

Per barris, n'hi ha cinc que presenten un índex relatiu important pels que cobren menys de 10.000 ptes: Cementiri Vell (42'9 %), Santa Rosa (34'1 %), Riera Alta (27'3 %), Rio Sud (25 %) i Fondo (24'4 %); per altra banda, n'hi ha dos que tenen índexs relativament alts en el que es referèix a la població que cobra més de 20.000 ptes: Italians (20 %) i Arrabal (14 %).

Com una generalització d'aquesta reflexió estadística, podem dir que les característiques de les persones que viuen soles són les de presentar un eventall d'edats una mica més gran que la de tota la població jubilada i pensionista estudiada; que són poques les persones que no cobren res; però que, a l'hora de percebre una indemnització, aquesta sol ésser una mica inferior que la de la globalitat de la població efectivament estudiada.

2.2 Les situacions socials i econòmiques més estridents

Volem ara fer un intent de definició de les característiques demogràfico-socials específiques i pròpies de les persones que no tenen el més petit subsidi, és a dir, dels qui no cobren efectivament cap mena de quantitat pel seu sosteniment.

Desgraciadament, no hem pogut pas disposar de tot el material que ens hagués completat aquesta definició; de fet, hem correlacionat el fet de no cobrar res amb: l'estat civil, amb la convivència, amb l'edat, amb el sexe, amb la possibilitat de valdre's per si mateix i amb el fet de tenir fills casats.

Ens limitem a descriure les relacions que hem trobat significatives amb les desviacions de les constants que són més explicatives de la situació real.

Per a més claredat, les coses les expliquem així:

D'entre les persones que no cobren res, podem dir:

A) Sempre hi ha un predomini de les dones sobre els homes.

Per a tota la població jubilada i pensionista de Santa Coloma de Gramenet, aquesta relació és de 91'8 % de dones que no cobren res (quan la proporció global de dones a la població fitxada era del 42'5 %).

Aquesta és una constant que es repeteix en tots i cadascun dels nostres barris (1) on la relació va des del 100 % d'Arrabal, "Varis", i Lavaderos al 78'9 % d'Oliveras. Ponderadament, el quadre que segueix expressa aquesta relació barri per barri:

barri	% de dones que no cobren res	% dones al barri
Varis	100	88'4
Arrabal	100	36'8
Can Mariné	82'4	35'6
Cementiri Vell	81'8	55'6
Centre	93'1	45
Fondo	93'1	40'1
Italians	92'9	35'4
Lavaderos	100	56'3
Singuerlín	90'1	45'2
Oliveras	78'9	37'3
Riu Nort	83'3	34'4
Riu Sur	93'6	47'8
Santa Rosa	86	36'4
Santa Coloma	91'8	42'5

B) Es tracta de persones que solen tenir fills casats. La relació no presenta pas massa diferències per respecte a la totalitat de la població jubilada i pensionista analitzada. Concretament, 88'5 % dels qui no cobren res tenen fills casats, quan per a tota la població aquest índex era del 84'8 %. Per barris no hem trobat pas diferències significatives.

C) Es tracta generalment de persones casades. 91'9 % dels qui no cobren res són casats, quan l'índex de casats per a tota la població estudiada era del 72 %.

(1) Per causa de la seva poca representació estadística, no tenim compte en aquesta anàlisi de Guinerdera (amb una persona que no cobra res), de Can Franqueses i Riera Alta (amb tres persones).

Per barris, aquesta relació és sempre constant, excepte al barri Oliveras on la diferència no és significativa. Ponderadament, aquesta relació per barris és la següent:

barri	% de casats que no cobren res	% casats al barri
Varis	100	92'5
Arrabal	83'3	73
Can Mariné	94'1	76'7
Cementiri Vell	100	71'1
Centre	86'1	70'7
Fondo	95'1	75'3
Italians	100	77'5
Lavaderos	90'9	62'5
Singuerlín	95'6	68
Riu Nort	83'3	73'8
Riu Sur	89'4	66'3
Santa Rosa	87'7	71'1
Santa Coloma	91'9	72

D) La relativa majoria dels qui no cobren res són persones que viuen amb la seva parella. 60'9 % dels qui no cobren res viuen amb companyia, quan a la població global arriben només al 45 %.

De totes maneres, aquí es donen algunes variacions per barris, així, per exemple, a "Varis" aquesta relació no té cap mena de significació; a Arrabal i Oliveras es dóna una diferència significativa favorable als qué viuen sols:

- a Arrabal 70'8 % dels qui no cobren res viuen sols quan el percentatge dels que viuen sols al barri és del 55'8 %,
- a Oliveras són 21'1 % dels qui no cobren res que viuen sols, quan els que viuen sols al barri és 1'11 %;

i a Riu Sur 80'8 % dels qui no cobren res viuen o amb parella o amb un fill casat, quan els percentatges globals d'aquestes dues alternatives al barri és del 58'2 %.

Ponderadament, barri per barri, el predomini de la situació de convivència amb parella és la següent:

barri	% dels que viuen amb parella i que no cobren res	% dels que vieun amb parella al barri
Can Mariné	70'6	48'9
Cementiri Vell	81'8	50
Centre	58'3	47'3

Fondo	57'8	43'6
Italians	60'7	53'4
Lavaderos	90'9	58'3
Singuerlín	58'2	39'8
Riu Nort	50	36'1
Santa Rosa	64'9	42'4
Santa Coloma	60'9	45

E) L'interval d'edat modal dels qui no cobren res es situa exactament entre els 61 i els 65 anys. Però aquí i ara, per barris, les excepcions són moltes, estirant la corda adès per dalt adès per baix.

Les edats més joves es troben representades a Can Mariné i Centre: es tracta de l'interval entre 55 i 60 anys, així:

a Can Mariné el 23'5 % dels qui no cobren res es troben en aquest interval, quan precisament pel barri aquestes edats són només 1'11'1 %,

a Centre el 17'6 % dels qui no cobren res tenen aquestes edats quan al barri només hi ha 7'9 % de persones que tinguin entre 55-60 anys.

Més joves encara són els qui no cobren res al barri Oliveras, puix que 26'3 % d'aquests tenen menys de 60 anys, quan aquestes edats al barri arriben només a l'índex del 15'9 %.

El barri Fondo presenta també una estructura relativament jove: 47 % dels qui no cobren res tenen entre 55-65 anys, quan aquestes edats al barri representen només el 29'5 %.

Un ventall d'edats molt divers són els que presenten el Riu Nort i el Riu Sur;

a Riu Nort, el 100 % dels qui no cobren res tenen menys de 70 anys, quan al barri 84'4 % tenen menys d'aquesta edat,

a Riu Sur, 60'6 % dels qui no cobren res tenen entre 55-70 anys, quan al barri aquest interval és de 53'7 %.

Finalment, "Varis, Arrabal i Lavaderos eixamplen l'interval cap edats més grans, o sigui, entre 61-70 anys. Així,

a "Varis" 64'6 % dels qui no cobren res tenen aquestes edats, quan al barri aquest interval és el 51'5 % de la població,

a Arrabal és 89'1 % dels qui no cobren res, contra el 53'4 % de persones del barri que tenen entre 61-70 anys i

a Lavaderos, 72'8 % contra un 40'5 % que tenen aquestes edats.

L'afirmació feta més amunt de que l'interval més representat entre les persones que no cobren res, ponderadament, per la resta dels barris s'expressa així:

barri	% de l'interval 61-65 anys i que no cobren res	% de l'interval 61-65 anys al barri
Cementiri Vell	36'4	20
Italians	29'6	19'2
Singuerlín	34'8	20'2
Santa Rosa	29'8	17'5
Santa Coloma	30	19'6

De tota aquesta informació precedent, podem arribar a dibuixar un perfil de les persones que no cobren res:

-afecta, particularment, les dones
-solen tenir fills casats
-es tracta de persones casades
-que viuen majoritàriament amb la seva parella
-tenen edats lleugerament majoritàries dintre l'interval entre 61 i 65 anys.

2.3 Els problemes més destacats de salut: la capacitat autònoma de moure's en l'espai

Hem intentat la recerca de les correlacions més pertinents que ens permetin definir algunes característiques específiques de les persones que presenten una problemàtica o altra pel que respecta a la seva autonomia personal; concretament, ens ha interessat saber les edats i la situació econòmica dels qui no es poden valdre per si mateixos o dels que es desplacen amb dificultats.

Cal dir, d'entrada, que la dispersió de la informació dificulta seriosament l'anàlisi comparada dels diversos barris. Ens hem de limitar a les gran línies de la situació demogràfica i econòmica d'aquestes persones, intentant de veure allà on això ha estat possible, les diferències més rellevants pel que respecta als barris on aquesta dada podia tenir encara una significació.

Així, doncs, condicionats extraordinàriament per la dispersió esmentada, hem de dir, abans de tot, que la distribució d'aquestes dues variables es presenta de la manera següent:

(en aquesta informació globalitzada, encara hi manquen algunes dades. Hem treballat amb la informació coneguda.)

Es poden valdre per si mateixos	Absolut	%
sí	2.569	79'1
no	476	14'6
amb dificultats	65	2
no consta	137	4'2
	3.247	100

Per la seva poca o nul.la representació estadística, hem de prescindir de l'anàlisi de les dades dels barris següents:

-que no es poden moure: Cementiri Vell (1 cas)
Guinerdera (1 cas)
Riera Alta (4 casos)
Can Franqueses (6 casos)

-que es mouen amb dificultats: "Varis" (1 cas)
Can Franqueses (cap)
Can Mariné (tres casos)
Cementiri Vell (cap)
Guinerdera (cap)
Lavaderos (dos casos)
Oliveras (un cas)
Riera Alta (1 cas)
Riu Nort (1 cas)
Italians (6 casos)
Riu Sud (6 casos)
Arrabal (7 casos)
Santa Rosa (7 casos)
Centre (8 casos)
Singuerlín (9 casos)

Dit això, passem a definir les característiques generals específiques del conjunt de les persones que no tenen una autonòmia per a moure's, és a dir, que pateixen una certa invalidesa física.

Cal dir que els que no es poden moure tenen

-més de 76 anys (17'4 % no es poden valdre, mentre que la població total de més 76 anys és del 12'5 %)

-i o no cobren res (22% d'entre ells, mentre que els que no cobren res són el 16'7 %),

o cobren menys de 10.000 ptes (13'3 %, quan per a la

població general aquest índex és del 10'2 %).

Per altra banda, els que es mouen amb dificultats són

-de més de 76 anys (32'3 %, quan per a la població, recordem-ho eren el 12'5 %).

-i o no cobren res (27'3 %), mentre que la població estudiada arriba al 16'7 % que no cobra res,

o cobren menys de 4.000 ptes (10'6 %, quan per a la globalitat eren només 2'8 % els que cobraven menys de 4.000 ptes.

Això ens porta, per tant, a la generalització de que les persones que pateixen de situacions d'invalidesa o pròximes a la invalidesa són generalment força grans i tenen uns recursos econòmics particularment minvats.

Quan fem la comparació per barris, aquesta línea general es trenca en alguns barris on s'hi manifesten tendències d'edats més joves (Can Marinés, Italians, Lavaderos, Singuerlín, Oliveras i Riu Nort) o de percepcions subsidiades més elevades (Centre i Lavaderos) pels qui no poden valdre's per si mateixos. Aquesta afirmació és l'única cosa que es pot dir al respecte donades les petise diferències que hem anat trobant durant la nostra anàlisi.

2.4 Intent de síntesi descriptiva de la situació social dels avis jubilats i pensionistes analitzats, per a cadascun dels barris estudiats

El que aportem ara esquemàticament són les gran línies que es desprenen de les característiques específiques dels jubilats i pensionistes de Santa Coloma de Gramenet, definint les possibles diferències relatives que hi ha per a cadascun dels barris objecte de la nostra anàlisi.

Cal dir que sempre parlem en termes relatius; per tant, les nostres afirmacions cal matisar-les moltíssim. Quan diem que a tal barri, per exemple, hi predominen les dones, vol dir que aquesta diferència sempre és relativa en relació a la totalitat, també relativa de les 3.247 persones estudiades. Ens limitem a subratllar només i únicament les dades més significatives.

2.4.1 "Varis"

-abundància relativa de dones
-l'edat modal es situa entre 61-70 anys
-s'accentua el pes de les persones casades
-que viuen, més freqüentment, en parella
-quasi tots tenen un o dos fills casats
-hi predomina l'ancià que no cobra res
-amb un lleuger balanç favorable a les persones que no es poden valdre per si mateixes.

(Aquesta àrea interessa només a 68 fitxes de la nostra anàlisi)

2.42 Arrabal

-predomini relatiu d'homes
-l'interval d'edats més freqüent és entre 66 i 75 anys
-l'estat civil es manté dintre la mitja de Santa Coloma
-les persones viuen molt soles o amb la parella
-abundància relativa d'un o dos fills casats
-predomini relatiu dels que cobren menys de 10.000 ptes
-hi ha moltes persones que no es poden valdre

(Hi havia 183 casos, que representaven el 5'6 % de la població estudiada. Aquesta àrea té el 6'3 % de la població de Sta.Coloma)

2.4.3 Can Franquesa

-el sexe i l'estat civil es mantenen dintre la mitja de Santa Coloma
-predomini relatiu de persones de menys de 65 anys
-que viuen sobretot amb fills casats
-no tenen pas d'altres fills casats
-predominen els qui cobren menys de 10.000 ptes
-abundància relativa de persones que no poden valdre's

(A Can Franquesa hi havia 27 persones, o sigui, el 0'7 % de la mostra estudiada. La seva població és 1'3 % de la de Santa Coloma)

2.4.4 Can Mariné

-abundància relativa d'homes
-l'edat modal és alta: 71-75 anys
-hi predomina la gent casada
-visquent en parella o amb un fill casat
quasi tots tenen un, dos o tres fills casats

-cobrant més de 15.000 ptes al mes
-els problemes de vàlua per si mateixos estan dintre la mitja de Santa Coloma

(De Can Mariné hi havia 135 fitxes, el 4'2 % de la població estdiada i aquest barri té el 7'1 % de la població de Santa Coloma de Gramenet)

2.4.5 Cementiri Vell

-abundància relativa de dones
-freqüència relativa de persones entre 66-70 anys
-la viudetat destaca relativament
-persones visquent en parella o amb un fill casat
-lleuger balanç favorable als qui tenen un fill casat
-predomini de persones que cobren entre 7-10.000 ptes o més de 20.000 ptes al mes
-quasi tots es valen per si mateixos

(Aquest barri interessava 44 fitxes, 1'3 % de la mostra estudiada. Cementiri Vell té 1'6 % de la població total)

2.4.6 Centre

-en aquest barri quasi totes les variables es mantenen dintre la mitja de Santa Coloma. Només hi ha una excepció: la freqüència relativa dels qui viuen amb un fill casat.

(413 persones eren del Centre, 12'7 % de la població estudiada. El Centre té el 14'6 % de la població de Santa Coloma).

2.4.7 Fondo

-lleugera freqüència relativa superior d'homes
-l'edat es manté dintre la mitja de Santa Coloma
-lleugera freqüència relativa superior de casats
-idem que viuen amb un fill casat
-normalment, en tenen dos o tres de fills casats
-predomini relatiu dels qui no cobren res o menys de 10.000 ptes al mes
-lleuger predomini relatiu dels que no es poden valdre

(540 persones eren de Fondo, o sigui, 16'6 %. Fondo té el 15'1 % de la població total de Santa Coloma de Gramenet)

2.4.8 Italians o Llatí

-predomini relatiu d'homes
-edats inferiors als 60 anys
-sobretot, casats
-viuen en parella o amb un fill solter
-abundància relativa dels que tenen dos fills casats
-econòmicament, cobren entre 15 i 20.000 ptes
-lleuger predomini relatiu dels que no es poden valdre o ho fan amb dificultats

(D'aquest barri hi havia 172 fitxes, és a dir, el 5'2 % de la població estudiada. Italians té el 1'6 % de la població total de Santa Coloma de Gramenet)

2.4.9 Guinerdera

-gran abundància relativa d'homes
-idem les edats inferiors als 60 anys
-idem els casats
-viuen majoritàriament amb un fill casat
-destaquen els que en tenen dos de fills casats
-gran abundància relativa dels que cobren més de 20.000 ptes al mes
-s'accentua els que es poden valdre per si mateixos

(De Guinerdera només hi havia 18 fitxes, el 0'5 % de la població estudiada. Guinerdera té 1'1'6 % de la població de Santa Coloma de Gramenet)

2.4.10 Lavaderos

-notable predomini relatiu de dones
-idem de persones de més de 71 anys
-idem de vidus
-idem que viuen sols o amb parella
-idem que no tenen fills casats
-idem que no cobren res o entre les 10 i les 15.000 ptes
-idem que no es poden valdre o ho fan amb dificultats

(47 persones eren de Lavaderos (1'4 % de la mostra). La població d'aquest barri és el 0'9 % de la total)

2.4.11 Singuerlín

-la diformitat sexual es troba dintre la mitja
-predomini relatiu notable de persones de més de 76 anys

-l'estat civil també es troba dintre la mitja
-és l'únic barri on hi ha persones vivint en residència
-abundància relativa lleugera de persones que no tenen fills casats
-predomini relatiu notable de persones que cobren entre 10 i 15.000 ptes al mes
-idem que no es poden valdre

(560 persones eren de Singuerlín, o sigui, 17'2 % de la població estudiada. Aquest barri té el 12'1 % de la població de Santa Coloma de Gramenet)

2.4.12 Oliveras

-ni l'edat ni el tenir fills casats tenen cap significació
-relatiu accent posat en l'abundància d'homes
-idem les persones casades
-predomini relatiu dels qui viuen amb d'altres familiars
-idem dels qui no cobren res
-idem dels que no es poden valdre

(D'Oliveras hi havia 81 fitxes (2'5 % de la mostra). Aquest barri té el 3'4 % de la població total de Santa Coloma)

2.4.13 Riera Alta

-la diformitat sexual no té cap significació
-predomini relatiu lleuger de persones entre 55-60 anys
-idem vídues
-idem que viuen soles
-idem que no tenen fills casats
-idem dels que cobren menys de 10.000 ptes o entre 15-20.000
-s'accentua el pes de les persones que es poden valdre

(43 persones eren de Riera Alta, 1'3 % de la mostra)

2.4.14 Riu Nort

-hi predominen els homes
-les persones de menys de 70 anys
-els que viuen amb un fill solter o amb un o més fills casats
-els que no cobren res, a més dels intervals entre 10 i 15.000 ptes o entre 25 i 30.000 ptes al mes
-i els qui no poden valdre's per si mateixos
-ni l'estat civil ni el tenir fills casats tenen significació

(L'anàlisi porta sobre 58 fitxes(1'7 %) i la població de Riu Nort és el 3'6 % de Santa Coloma de Gramenet)

2.4.15 Riu Sur

-els intervals d'edat no tenen significació
-predomini relatiu de dones
-idem de vidus
-idem de persones que viuen soles
-idem que tenen un fill casat
-idem que cobren menys de 10.000 ptes o entre 15 i 25.000.
-idem que es poden valdre per si mateixos

(De Riu Sur l'anàlisi és fet sobre 320 fitxes, és a dir, el 9'8 % de la població estudiada. Aquest barri té el 12'2 % de la gent de Santa Coloma de Gramenet)

2.4.16 Santa Rosa

-ni les edats, ni l'estat civil, ni el fet de tenir o no fills casats, ni la situació econòmica tenen cap mena de significació
-hi ha un predomini relatiu d'homes
-una lleugera freqüència relativa superior de les persones que viuen soles
-idem dels que es poden valdre per si mateixos

2,4.17 Santa Coloma de Gramenet

Tot el que ha estat dit per a cadascun dels barris accentua o diversifica la tendència general dels jubilats i pensionistes de Santa Coloma que, recordemho, per a cadascuna d'aquestes variables era la següent:

sexe: homes (57'5 %)
edat: l'interval 66-70 (29'4 %)
estat civil: casats (71'3 %)
convivència: viuen amb la parella (44'6 %)
tenen fills casats: sí (83'4 %)
cobren: entre 10 i 15.000 ptes (43'3 %)
poden valdre's?: sí (80 %)

El quadre de la plana següent vol ésser una síntesi esquemàtica de tot el que acabem d'analitzar.

Arees	Sexe	Estat civil	Edat	Viuen amb	Fills casats?	Cobren	Es valen?
Varis	dones	casats	61-70	parella	sí (1 o 2)	res	no
Arrabal	homes	---	66-75	sols o parella	sí (1 o 2)	-10.000	no
Can Franquesa	---	---	- 65	fills casats	no	-10.000	no
Can Mariné	homes	casats	71-75	fills casats o parella	sí(1,2 o 3)	+15.000	---
Cementiri Vell	dones	vidus	66-70	fills casats o parella	sí, 1	7-10.000 +20.000	sí
Centre	---	---	---	fills casats	---	---	---
Fondo	homes	casats	---	fills casats	sí(2 o 3)	res -10.000	no
Italians	homes	casats	- 60	fill solter o parella	sí, 2	15-20.000	no dific.
Guinerdera	homes	casats	- 60	fills casats	sí, 2	+20.000	sí
Lavaderos	dones	vidus	+ 71	sols o parella	no	res 10-15.000	no dific.
Singuerlín	---	---	+ 76	redidència	no	10-15.000	sí
Oliveras	homes	casats	---	altres familiars	---	res	no
Riera Alta	---	vidus	55-60	sols	no	-10.000 15-20.000	sí
Riu Nort	homes	---	- 70	fill solter o fills casats	---	res 10-15.000 25-30.000	no
Riu Sur	dones	vidus	---	sols	sí, 1	-10.000 15-20.000	sí
Santa Rosa	homes	---	---	sols	---	---	sí
Santa Coloma	homes	casats	66-70	parella	sí(1 o 2)	10-15.000	sí

SANTA COLOMA DE GRAMENET

SEGONA PART

L'ELABORACIO DE L'ENQUESTA D'OPINIO:

LA QUALITAT DE VIDA DELS JUBILATS I PENSIONISTES;

VISCUDA I RESSENTIDA PER ELLS MATEIXOS.

SEGONA PART

3. L'elaboració d'una enquesta d'opinió: la qualitat de vida dels jubilats i pensionistes viscuda i ressentida per ells mateixos

Es oportú, abans de penetrar en l'anàlisi i induccions del contingut i del resultat de l'enquesta, de clarificar mínimament les pautes adoptades. Quan parlàvem de la metodologia, ja s'ha explicat la manera concreta com l'enquesta es va portar a terme. Ara bé, volem explicar ara quines mesures hem pres a l'hora d'analitzar les dades obtingudes.

L'univers en el que ens movem, com dèiem més amunt, és de 301 persones, quasi un 10 % de la població que ha estat objecte de la nostra anàlisi de la primera part. Com que treballem ara amb una mena de mostra de la població global, creiem que hi ha un bon nombre de dades contingudes a la primera part i que no és pas necessari tornar-hi a incidir. Per dues raons molt concretes:

- podria ésser una pura repetició de l'anàlisi precedent, i
- l'anàlisi present presenta uns problemes de representativitat que no es presentaven aleshores del fet que incidien en una globalitat de la que l'extracció present n'és només una mostra de la que ens és impossible definir-nos entorn de la seva aleatorietat.

Malgrat això, incidirem en alguns aspectes que, donada la brevetat de la fitxa que ha servit per a la recollida de dades de la primera part, no han pas estat contemplats. Per altra banda, aquests aspectes són molt més generalitzables, ja que no es tracta només i únicament de valorar distribucions quantitatives en funció dels grups d'edat, del sexe..., sinó que es tracta d'aspectes més qualitatius i que, per tant, nosaltres creiem que són homologables a la totalitat de la població objecte d'aquesta recerca.

3.1 Lloc d'origen i temps de residència a Santa Coloma de Gramenet

Una tipologia de població com Santa Coloma que, amb poques dècades -exactament, dues-, ha multiplicat la seva demografia en molts enters, podria induïr fàcilment a pensar que les persones de més de 65 anys, serien fonamentalment autòctones o catalanes.

Sense pensar encara amb una correlació directa i perfecta, estem plenament convençuts que les dades que a continuació exposem són prou significatives per a veure i constatar el pes que comporta la immigració en aquest grup d'edats. Contràriament a aquella sostita de la que fèiem esment més amunt, el pes relatiu dels no catalans és més fort a Santa Coloma de Gramenet en la gent gran que en la resta de la població. Heus aquí la relació (1):

orígen	ancians	població general
catalans	15'3 %	26'6 %
no catalans	84'7	73'4
	100	100

Aquesta diferenciació és perfectament comprensible; puix que, com més temps fa que els nou vinguts resideixen a Santa Coloma, més s'incrementarà el nombre de persones nascudes a Catalunya. No volem pas entrar en la problemàtica que pot presentar aquest tipus d'estructuració de la població en funció del seu origen; constatem senzillament que la població d'edat avançada és majoritàriament nascuda fora de Catalunya i, per altra banda, pensem que aquest procés pt incrementar-se almenys encara durant uns anys.

Segons la informació obtinguda per l'enquesta, l'estructura dels jubilats i pensionistes per raó del seu origen és la següent:

orígen	% jubilats i pensionistes	% població cens 1975 (2)
Santa Coloma	1'7	11'-
Barcelona-ciutat	10'3	16'-
Reste de Catalunya	8'3	
Andalusia	40'5	33'8
Extremadura	8'3	7'-
Castelles i Lleó	6'3	
València-Múrcia-Aragó	21'3	7'4
Galícia-Astúries	2'-	
País Basc-Navarra	0'7	
Altres	0'3	
No consta	5'3	
	100	

(1) Coordinadora de Asociaciones de Vecinos de Santa Coloma de Gramenet y Casal de Cultura, Problemática de la Enseñanza en Santa Coloma de de Gramenet, Enero, 1979.

(2) Idem.

Encara que només sigui un punt de referència, la comparació amb els índexs del total de la població ens permet una millor comprensió del que tractem.

Tenint compte que la quasi totalitat de les persones enquestades són nascudes fora de Santa Coloma, cal veure ara quant temps fa que viuen al domicili actual; aquesta dada, a més de donar-nos les característiques pròpies dels anys del seu assentament, poden també indicar-nos pistes orientatives de les accions socials possibles per a la tercera edat.

Any d'arribada a Santa Coloma	%
Des de sempre	2'-
abans del 1949	23'3
entre el 1950-1959	16'9
entre el 1960-1969	31'2
entre el 1970-1974	17'3
entre el 1975-1979	4'7
no consta	4'7
	100

Certament, se'ns confirma la constatació precedent de que els autòctons de Santa Coloma no tenen pràcticament cap mena de rellevància. El pes manifest, en canvi, reposa sobre la immigració que resideix al municipi des de fa més de 30 anys.

Aquesta immigració fou la primera en importància que hi va haver-hi a l'àrea metropolitana de Barcelona i, en gran mesura, procedia del Llevant de la Península. Ja hem vist anteriorment que els oriunds de València, Múrcia i Aragó arribaven a l'índex del 21'3 % i que, per tant, són relativament molt importants a Santa Coloma. Si la correlació es dóna, cal pensar que, tant pel que respecta al temps de residència, com pel seu origen geogràfic, es tracta d'una col.lectivitat immigrada la integració de la qual no pot presentar massa problemes.

La segona forta immigració que ha experimentat el nostre país és la que es correspon amb els anys 60, caracteritzada per la massiva immigració andalussa; i ens coincideix la dada amb el grup de persones que porta entre 10 i 20 anys de residència al municipi.

Ens sembla que cal tenir present que estem parlant de jubilats

i pensionistes i que, quan aquestes feren l'assentament a la regió catalana teniem aproximadament 45 o 50 anys. Qui sap si la seva decisió de marxar del seu poble d'origen no es troba precisament en la necessitat o, millor dit, la il.lusió, d'aprofitar els darrers anys de la seva vida a fi d'assegurar-se una vellesa i el futur dels seus fills...

En canvi, les persones que porten menys anys de residència, hipotèticament, van aguantar fins que han pogut al"pueblo" i, en definitiva, s'han desplaçat per a estar prop dels seus fills que ja feia un cert temps que vivien a Catalunya.

No estem pas fent ara afirmacions demostrades, puix que les dades no ens donen pas tanta profunditat d'anàlisi; es tracta d'estimacions perfectament suposables a partir precisament d'aquesta informació obtinguda.

En cara que només sigui per a confirmar la hipòtesi de que Santa Coloma pot ésser un dels fenòmens urbans més singulars de Catalunya en el que respecta al seu desenvolupament, citem l'afirmació que es fa a l'estudi de La Ancianidad en Cataluña (1), quan diu:

> "Como se puede ver, el 65 % de los ancianos que residen en Cataluña han nacido en la misma región catalana (a los que les hemps añadido un 4'3 % de valencianos i baleares), lo cual suma una alta tasa de catalano-parlantes".

Es evident que la nostra població jubilada i pensionista de Santa Coloma de Gramenet es desvia radicalment de la tònica global de Catalunya expressada en aquest estudi precedent. Com amb molts d'altres aspectes (urbanisme, habitacle,...) Santa Coloma constitueix per si mateixa un món realment a part.

3.2 Dispersió familiar. On viuen els fills casats?

No repetirem pas l'anàlisi feta precedentment de saber si els ancians viuen sols o amb algun familiar. Precisament, quan hem parlat de l'origen, hem pogut constatar que molts d'aquests avis han "pujat" la seva família a Santa Coloma, mentre que d'altres han vingut a residir a casa dels fills ja més o menys establerts. La nostra intenció és apropar-nos, en la mesura en que les dades ho permetin, al possible arrelament d'aquestes famílies a la nos-

(1)ISPA, La Ancianidad en Cataluña, Barcelona, 1976, p.89

tra terra. S'han quedat els fills casats a Santa Coloma? Han marxat a d'altres llocs?

No hi ha dubte que pels jubilats i pensionistes el fet de tenir els seus fills a prop els dóna una forta sensació de que no estan sols, de que el grup familiar continua cohesionat... a la vegada que això els garantitza una més gran seguretat a molts altres nivells: econòmic, ajuda, assistència...

Es possible que el destí dels fills casats depengui del seu sexe, puix que és costum que la dona casada depengui en gran part del lloc de residència del marit, de la seva feina...; però també cal tenir compte que avui dia el més definitiu per a fer un assentament és el trobar un pis assequible a les possibilitats econòmiques familiars.

La distribució de freqüències pel que respecta a la residència dels fills casats, és la següent:

residència dels fills casats	%
Al mateix barri (1)	0'8 %
a Santa Coloma	62'5
pels voltants de Santa Coloma	5'-
a Barcelona	8'3
a províncies	3'-
a l'extranger	2'7
no consta	18'2
	100

Es un fet que les famílies d'aquests jubilats i pensionistes han arrelat majoritàriament a Santa Coloma. Si a aquests hi afegim els que s'han quedat a les rodalies i a Barcelona, arribem ja a la cota de les tres quartes parts dels fills casats. S'ens confirma plenament la hipòtesi dels aventatges que els grans cerquen a l'hora d'escollir la seva residència: aventatges psicològiques i humanes, sobretot.

Una característica important a tenir en compte en el cas de les famílies que tenen més d'un fill casat, és que experimenten certes diferències entre els primers fills i els darrers en el que es refereix a l'assentament de la seva residència. Podem senyalar que la

(1) quan parlem de barri, prenem com a mida la sectorització de la que s'ha fet esment en el capítol primer pel que respecta a la compartimentació de l'espai a Santa Coloma de Gramenet.

tendència dels primers i segons fills és quedar-se a Santa Coloma en la seva quasi totalitat i els pocs fills casats que s'han quedat a viure al barri, s'escau ésser sempre els primers. La distribució que segueix il.lustra a bastament el que acabem de dir:

Lloc que ocupa el fill casat	% dels que s'han quedat a viure a Santa Coloma
1er	67'5
2on	53'5
3er	25'-
4rt	13'-
5nt	5'-
6è	4'-
7è	1'-

Els avis que tenen més de tres fills casats, és precisament a partir del tercer quan s'incrementa la residència als voltants de Santa Coloma i a Barcelona; i així mateix, és a partir d'aquest tercer fill, que s'eleva considerablement els que han fixat la seva residència a províncies.

La residència a l'extranger no es troba mínimament insinuada que en el quart o en el cinquè fill casat.

Sembla com si els fills petits repeteixin la història dels avis en el que fa referència a la immigració.

3.3 La situació econòmica dels jubilats i pensionistes. Les fonts dels seus ingresos i les quantitats que perceben.

El poder adquisitiu dels jubilats i pensionistes ha estat ja tractat en grans línies a la primera part; ens interessa ara perfilar alguns extrems d'aquesta situació econòmica real. Concretament, portarem la nostra anàlisi a les fonts d'aquests ingressos.

La distribució dels conceptes que determinen aquests ingressos és la següent:

Conceptes	% de persones beneficiades
Jubilació	61'1 %
Invalidesa permanent	15
Viudetat SOE	14
Fons Nacional Assistència Social (FNAS)	1'3

Cap pensió	5'3
Altres	1'-
No consta	2'3
	100

La jubilació, la invalidesa permanent i la viudetat són els tres canals més importants del benefici d'una pensió. Precisament la viudetat és la font d'ingressos de la majoria de dones abans i al marge de la seva jubilació.

Pel que fa a les contribucions del FNAS, malgrat que a nivell de l'Estat suposi una partida important, en el nostre cas és molt més forta la incidència relativa dels que no tenen cap tipus de pensió.

Malgrat que aquests que no tenen cap mena de pensió (el 5'3 %) en principi, no era esperable que disposessin de cap mena d'ingrés, resulta que en el 6'3 % d'entre ells perceben uns ingressos mensuals inferiors a les 4.000 ptes. Es tracta d'una ajuda dels fills? Es troben acollits a alguna mena de beneficència?

No cal tenir una perspicàcia massa fora del normal per a entendre que tant els que no reben cap mena de pensió, com els que cobren del FNAS constitueixen el que podríem dir-ne "la marginació dels marginats". Aquesta situació afecta a un 6'6 % dels ancians enquestats a Santa Coloma de Gramenet.

Pel que respecta a la jubilació, que és la font d'ingressos més generalitzada, ens interessa ara conèixer les quantitats percebudes per aquest concepte. Encara que sigui d'una manera indirecta, aquesta relació ens dóna una aproximació per a poder valorar no solament la situació econòmica actuals dels jubilats i pensionistes, sinó també quina fou anteriorment la seva situació laboral. Heus aquí aquesta distribució de referència:

Quantitats percebudes pels jubilats	%
no cobren res (1)	1'1
- 10.000	3'2
10.000-15.000	60'3
15.000-20.000	16'3

(1)Pensem que moltes persones entrevistades, es declaren "jubilados" per l'única raó que sobrepassen els anys de la jubilació.

20.000-30.000	18'4
+ 30.000 ptes	0'5
	100

Constatem que només 18'4 % dels nostres jubilats superen la cota de les 20.000 ptes; de fet, l'any 1979, aquesta xifra era estimada com a paràmetre de la renda nacional per càpita.

Els qui cobren una pensió d'invalidesa permanent o de viudetat, seguint les mateixes pautes anteriors, es distribueixen de la manera següent:

Quantitats rebudes	Invalidesa permanent (%)	Viudetat
No cobren res	2'2	-
- 10.000 ptes	8'8	18'6
10.000-15.000	48'9	66'7
15.000-20.000	31'1	2'4
20.000-30.000	4'4	-
+ 30.000 ptes	4'4	2'4
	100	100

Sigui quina sigui la font dels ingressos, la freqüència modal es troba a l'interval entre 10 i 15.000 ptes. En el cas de la distribució present, per una banda, es nota un cert increment en els que perceben per damunt de la cota de les 30.000 ptes; però, per l'altra, són també més notables els índexs relatius de les pensions de menys de 10.000 ptes. Podem concloure, doncs, que la diferència dels conceptes pels que es cobra una pensió, no porta pas una variació substancial en la quantitat percebuda.

Tenint compte, doncs, que fonamentalment les percepcions no són pas generoses en general, ens trobem que l'única línea que divideix certament la situació econòmica dels avis és el fet de cobrar o no cobrar. Aquests suposen el 5'3 % que, afegint-hi els que cobren a través del FNAS, com fèiem més amunt, arribem al 6'3 %.

Aquest fet cal resituar-lo en el context en que es desenvolupa: una ciutat com Santa Coloma, en un món de cultura industrial, amb un nivell de vida corresponent a aquesta situació... Ni cal insistir com, a la injustícia del fet per si mateix, la realitat social

agreuja considerablement la situació.

La injustícia neix fonamentalment de que aquests treballadors han generat importants plusvàlues i que es troben ara carregats de privacions per l'únic motiu que ja no són productius.

3.4 Cobertura sanitària dels jubilats i pensionistes

Les qüestions de la salut són sempre importants; però quan parlem de l'ancianitat les necessitats sanitàries solen intensificar-se considerablement. La necessitat d'atencions contínues sovinteja, els controls mèdics es fan més urgents, la medicació es fa altament indispensable i el seguiment de la seva dosificació és del tot punt vital.

Aquestes atencions poden demanar des d'uns serveis dels professionals de la salut fins la pràctica seguida d'actes referents a cures, injeccions, etc.; avui dia les despeses per causa de les atencions sanitàries i clíniques són extraordinàriament i proporcionalment molt elevades.

Dels avis als qui s'ha passat la consulta, només 35'2 % gaudeixen o diuen gaudir d'una bona salut. De la resta, 33'6 % pateixen d'una enfermetat crònica, 23'9 % tenen deficiències pròpies de la vellesa que moltes vegades es confonen amb l'enfermetat crònica i un 4'3 % afirma que no es pot valdre per si mateix degut precisament a l'enfermetat que pateixen. Aquest darrer grup podria fàcilment incloure's en tots aquells que no poden moure's malgrat sigui per altres causes que ells no entenen com a malaltia.

Davant d'aquesta panoràmica, cal saber quina és la cobertura sanitària que tenen aquests jubilats i pensionistes i intentarem porta l'anàlisi sobre dos aspectes: les atencions pròpiament mèdiques i altres tipus d'atencions sanitàries.

3.4.1 Les atencions mèdiques

qui assisteix els nostres avis?	%
metges particulars	1'-
metge SOE	96'7
beneficència	0'7
mútua privada	0'3
no consta	1'3
	100

En principi, no sembla pas que la cobertura sanitària presen-

ti problemes pels nostres jubilats i pensionistes. Tenint compte que el 90'1 % estan inclosos en la jubilació, invalidesa permanent o viudetat, s'entén fàcilment que la cobertura sanitària sigui atesa quasi totalment per la Seguretat Social. Aquell 6'6 % de persones que són ateses pel SOE i que no es troben dintre cap dels tres conceptes esmentats, s'explica molt bé per la inclusió de moltes persones grans com a beneficiàries de les cartilles d'algun dels seus fills afiliats.

3.4.2 Altres tipus d'atencions sanitàries

Ens referim concretament a les injeccions, tractaments, cures, preses de pressió, etc. La distribució es presenta així:

qui assisteix els nostres avis?	%
ATS particular	2'7
ATS SOE	95'3
beneficència	0'7
altres	0'7
no consta	0'7
	100

Es repeteix subtancialment el model precedent. El petit augment d'atencions cercades en la medicina privada, pot molt bé ésser deguda a la facilitat de trobar aquests serveis més assequibles en consulta privada que pública.

Malgrat que pot aparentar que no hi ha cap mena de problemàtica assistencial en aquests aspectes, per a poder estar segurs de l'absència de problemàtica, ens cal analitzar quina és la capacitat, el funcionament i els serveis que presta la Seguretat Social a la ciutat de Santa Coloma.

Ens sembla que, en principi, val subratllar les diferències notables que en aquest aspecte s'observen a Santa Coloma per respecte a les conclusions que arribava l'estudi d'ISPA referides a tot Catalunya (1).

Mentre que en aquell estudi es constatava que el 41 % dels ancians rebel l'assistència dels metges particulars, a Santa Coloma aquest índex és només de 17 %. Per altra banda, mentre la Seguretat Social en aquell estudi és utilitzada per un 54 % dels

(1) La ancianidad en Cataluña, op.cit., p. 211 i ss.

ancians, a Santa Coloma s'arriba al 96'7 %.

La reflexió dels autors d'aquell informe acaben dient:

> "Comparando nuestros resultados con los del Informe GAUR -pág.420+ hallamos grandes diferencias. Según ellos, el número de ancianos acogidos al Seguro estatal sería el 75 % de la población, mientras que nuestro informe alcanza sólo el 54 %.
> Posiblemente en Cataluña es mayor la confianza de la gente en los médicos privados; pero la cuestión no sólo depende de la confianza y sus niveles, sino de su real y efectiva eficacia. Tal vez en el futuro la regionalización de los servicios médicos estatales logrará conquistar mayor crédito entre la población anciana".

Estem tractant aquí una població majoritàriament no catalana i aquesta pot ésser molt bé una possible explicació de les diferències observades repecte a l'anàlisi d'ISPA. Per un altre cantó, una segona possible explicació és que a l'anàlisi global de Catalunya el pes específic molt fort de les comarques rurals, amb gran presència d'autòctons i agrícoles, pot desviar radicalment les conclusions d'un estudi respecte a les nostres induccions observades. Santa Coloma és una població on el secundari i terciari ocupen gran part de la població activa.

Ens hagués agradat arrodonir aquesta aproximació amb l'anàlisi de la satisfacció manifestada pels veïns respecte als serveis de la Seguretat Social; però la manca de dades no ens permet portarho a terme.

Ens hem de limitar, finalment, a presentar alguna informació elaborada que fa referència només i exclussivament a la parella. Breument, la substància d'aquests extrems són els següents:

A. El marit manifesta tenir bona salut (35'2 % dels jubilats i pensionistes) i el 18'1 % de les seves mullers es troben en situació d'enfermetat crònica, demències seniils o invalidesa.

B. El marit té enfermetats cròniques (33'6 %) i el 26'4 % d'entre ells tenen mullers de salut deficient.

C. 23'9 % de marits que acusen fortament les deficiències de la vellesa i que en un 16'6 % dels casos es troben amb dones que necessiten atencions mèdiques degut a la seva precària salut.

D.El 4'3 % dels marits que no poden valdre's per ells mateixos i les mullers dels quals, en un 3'4 % pateixen la mateixa situació deficitària.

La conclusió d'aquestes correlacions és que, en definitiva, només 35'6 % dels matrimonis gaudeixen tots dos de molt bona salut. En un context com el de Santa Coloma creiem que cal tenir compte d'aquestes dades.

3.5 La vivenda. Règim de tenència i despeses de la mateixa.

L'habitacle és per a molts dels nostres ancians la gran lluita de la seva vida: per a poguer-la posseir han treballat, s'han sacrificat, han estalviat l'impossible... Per altra banda, l'habitacle és pels jubilats i pensionistes el marc de referència més proper i conegut que tenen, en el que s'hi desenvolupa la major part del temps de la seva vida. A més, l'habitacle significa i realitza la convivència familiar amb els fills, els néts o d'altres parents i amics. I, per tant, els habitacles moderns han estat pensat només i únicament per a la família nuclear.

Cal dir també que la problemàtica que presxnta l'habitacle adquireix un relleu especial quan és objecte d'estudi en àrees urbanístiques tan singulars com la de Santa Coloma de Gramenet; és aleshores que l'habitacle ve marcat per la problemàtica urbanística i de carència de serveis socials que és característica ben específica. Es en aquest sentit que la problemàtica global que presenta la ciutat i que ha estat analitzada en d'altres estudis (Pla Popular...) té una incidència més accentuada en sectors com aquests semimarginats, com és el cas dels ancians.

La informació de que disposem es refereix més a la problemàtica individual (règim de tenència, cost, estat de l'habitable) que no pas a tota aquesta altra dimensió social a la que fèiem referència. Aquesta informació poden ajudar a comprendre el que representa l'habitacle pels nostres jubilats i pensionistes: un dret, com es proclama universalment, o una carga difícil de suportar.

La distribució de les formes de tenència de les vivendes és la següent:

formes de tenència de l'habitacle	%
de propietat i pagada	41'5
de propietat i s'està pagant	15'-
és propietat d'un fill	5'6
de lloguer	33'9
rellogats	1'-
altres	1'3
no consta	1'7
	100

Quasi la meitat ha optat pel règim de propietat i, en conjunt, aquesta modalitat és la principal d'una forma o altra. Comparant la distribució precedent amb les anàlisis portades a terme per Ispa (1) referides a tot Catalunya, tenim les freqüències comparades següents:

	Santa Coloma	Catalunya
de propietat	56'5 %	33'-
de lloguer	33'9	33'-
propietat d'un fill	5'6	25'-
rellogats	1'-	2'-
altres	1'3	7'-
no consta	1'7	--
	100	100

Mentre que a Santa Coloma la propietat per part dels avis supera amb escreix la meitat de la població enquestada, a nivell global de Catalunya es queda en una tercera part. En canvi, dóna la impressió que els avis tenen una dependència més forta dels fills a Catalunya que a Santa Coloma. Les peculieritats i l'originalitat de Santa Coloma expliquen a bastament aquestes diferències.

Malgrat la imatge favorable que deixa entreveure Santa Coloma, no s'ha d'oblidar que hi ha persones ancianes que viuen rellogades i cal veure també quines són les condicions d'aquests habitacles. El que han dit els nostres jubilats i pensionistes al respecte és el següent:

(1) La ancianidad en Cataluña, op.cit., p.178

condicions de la vivenda	%
Bones	50'8
Molta humitat	10'6
Mal feta	1'7
Petita	4'-
Barraca	1'3
Altres defectes	2'7
No consta	28'9
	100

La meitat es manifesten satisfets del seu habitacle. Però en una temàtica com aquesta -una vivenda digna- i una població com la que tractem -els ancians- és molt rellevant aquest 20'3 % que han de viure en condicions deficients... i un 1'3 % viu en barraques.

L'habitacle, és cert, més que un element important del benestar social i un dret de tot ciutadà, és un article de consum. Hi ha una correlació perfecta entre les possibilitats econòmiques i les condicions de l'habitacle. El nivell mig de possibilitat adquisitiva dels jubilats i pensionistes, tal com indicàvem més amunt, és força precària; el que vol dir que les qualitats de les seves vivendes no seran pas, en principi, extraordinàries. Hi ha una raó que es va afegir a aquestes reflexions: Santa Coloma ha crescut de qualsevol manera i la construcció no ha pas seguit una racionalitat planificada.

La curiositat científica ens porta a relacionar els ingressos dels jubilats i pensionistes amb aquests aspectes de l'habitatge.

La freqüència modal pel que respecta a la qüestió econòmica, es situava a l'interval entre les 10 i les 15.000 ptes. El 40 % d'aquests tenen l'habitacle en règim de lloguer i el 38'4 % la tenen en propietat i pagada. Posteriorment, analitzarem els preus de lloguer en relació amb els ingressos; però en tot aquest assumpte només hi caben dues possibilitats: que el lloguer sigui barat i les condicions de l'habitacle poden ésser mínimes; o un lloguer car que els deixaria sense res.

A partir d'ingressos més alts de 15.000 ptes, el règim més usual de tenència de l'habitacle és el de la propietat pagada. I, de fet, com més alts són els ingressos, més elevats són els percentatges d'ancians que són propietaris del seu habitacle.

Els que no cobren res o només tenen les 4.000 ptes mensuals del FNAS, no consta el règim de tenència de l'habitacle o, quan consta, integren el grup dels rellogats.

La majoria dels que viuen en una vivenda propietat del seu fill, es troben dintre l'interval modal de les 10-15.000 ptes.

... ...

L'altra qüestió referida a la vivenda ve plantejada per la relació entre els ingressos i el preu que costa l'habitacle, ja sigui per lloguer, compra o com sigui. Aquesta dada, que podria ésser molt important i que ens aproparaia molt a la situació econòmica dels ancians, ens trobem que ha estat molt mal resposta (61'5 % de no consta). Això fa que només podem parlar del 38'5 % restant que creiem que és un índex massa poc representatiu de l'univers que estem estudiant.

Malgrat això, ens atrevim a procedir a aquesta anàlisi com una indicació d'unes situacions que es donen en la realitat.

&.Els preus de lloguers més usuals i corrents entre les persones que han contestat, oscil.len entre les 1.000 i les 3.000 ptes. La distribució dels qui paguen aquests lloguers en funció del que cobren és la següent:

51 % els qui cobren entre 10-15.000 ptes
24 % " " 15-20.000 "
12 % els qui no bren res

La resta, fins atènyer el centenar, es mostra dispersa entre els diversos embalums d'ingressos.

Malgrat que el lloguer pot semblar barat, és extraordinàriament car pels qui no cobren res i suposa una despesa important per les altres categories d'ingressos.

&.El segon interval de lloguers és el que oscil.la entre les 100 i les 1.000 ptes. La distribució dels qui els paguen en funció del que cobren és així:

65'7 % els qui cobren entre 10-15.000 ptes
11'4 % " " 15-20.000 "
8'- % " menys de 4.000 ptes

Contràriament al que es podia esperar, no són pas els que tenen les pensions més ínfimes els que paguen aquests lloguers tan minsos.

&.Els lloguers que oscil.len entre les 3 i les 5.000 ptes constitueixen el darrer lloc. La distribució dels qui els paguen en funció

del que cobren, és la següent:

68'2 % els qui cobren entre 10-15.000 ptes
13'6 % " " 15-20.000 "
9'- % " menys de 10.000 "

Aquests lloguers alts no són pas coberts pels qui cobren més. No podem pas donar més informació significativa al respecte; els que cobren els sous més baixos són els que menys han contestat aquesta pregunta.

Fins a quin punt els jubilats i pensionistes es refien dels seus fills per a fer front a les despeses de l'habitacle? Els qui no cobren res o pràcticament res són efectivament els de les barraques? I dels rellograts què?... Són tants interrogants que ens hagués agradat respondre si la informació de que es disposava ho hagués permès.

Malgrat aquestes limitacions, queda molt clar que es fa difícil viure amb unes pensions de 10, 12 o 14.000 ptes, pagant lloguers de dues o tres mil. Com complementen els seus ingressos els nostres jubilats i pensionistes de Santa Coloma de Gramenet?.

3.6 Com valoren els ancians la seva situació?

Malgrat l'objectivitat amb que estem portant a terme aquesta anàlisi, era altament necessari conèixer com viuen, veuen i valoren aquesta realitat els mateixos actors que en són els protagonistes. Aquest aspecte és urgent de conèixer, sobretot si es té compte que es tracta d'un estudi-informe que ha d'ésser útil per a orientar unes accions socials concretes; i ningú pot negar que la visió interna dels qui estan sota la pressió d'una situació social determinada és un element importantíssim i a tenir en compte a l'hora de planificar qualsevil cosa al respecte: és de lúnica manera que es pot evitar uns plantejaments pensats únicament des de fora i absents de les expectatives de la població, en aquest cas jubilada i pensionista.

La situació observada fins ara ja ha anat reflexant una realitat que tots imaginem degradada i problemàtica; més encara, si es té en compte el lloc on es dóna en una ciutat com Santa Coloma. I... quan aquesta primera impressió es constata i comprova, es veu amb més claredat quin és realment el problema, on radica, qui el pateix i quines són exactament les seves dimensions.

Ens sembla ben significatiu que, quan s'ha preguntat als nos-

interlocutors sobre el que en pensen de la seva situació, la pràctica totalitat han omplenat de matisos la seva resposta. Heus aquí la distribució de les mateixes:

Com veuen la seva situació actual?	%
no em falta res	6'-
estic bé, gràcies als fills	8'-
cobro poc; però no em queixo	14'-
crec que mereixo més	55'8
és una injustícia	11'3
no consta	5'-
	100

Aquestes respostes reflexen tres postures dels enquestats que creiem que defineixen molt clarament les valoracions que fan:

postures	%
Positiva-tol.lerant (1,2 i 3)	28'-
Queixosa (4)	55'8
Reivindicativa	11'3
No consta	5'-
	100

En principi, hom esperava trobar una postura més radical. D'entrada hom pensaria que, en tractar-se d'uns problemes que toquen les necessitats de subsistència, la reacció més primària dels qui no les tenen resoltes hauria d'ésser molt més definitiva.

En canvi, la majoria -55'8 %- es queden simplement en una queixa i només un 11'3 % s'adhereix a l'afirmació que es tracta d'una injustícia.

Això ens fa pensar que la tercera edat, precisament perquè es tracta d'una tipologia de la marginació, no és pas capaç de dur a terme una lluita reivindicativa. Per una banda, la situació és massa extrema per a tenir la capacitat de lluitar per la seva subsistència; per altra banda, si a partir dels 65 anys, s'arriba a subsistir amb l'ajuda de qui sigui, el que es tracta certament és de perdre aquesta situació.

Seria limitar la nostra anàlisi quedar-nos únicament en aquesta primera aproximació. Hipotèsicament, les postures dels jubilats i pensionistes ve condicionada pel seu estat de salut i pel nivell de les seves pensions; ens interessa ara, doncs, relacionar aquests

tres elements: ingressos, salut i acceptació de la situació. Les nostres hipòtesis són les següents:

"Una postura reivindicativa abirà sempre acompanyada d'uns ingressos baixos i d'una salut precària",

"Una postura positiva o tol.lerant anirà sempre acompanyada d'uns ingressos elevats i una bona salut".

La recerca sobre aquesta problemàtica, ens ha donat el següent:

1. Els que no cobren res mantenen majoritàriament una actitud quexosa; creuen que es mereixen més i no passen d'aquí. Només els que pateixen una malaltia crònica estan decididament en la postura reivindicativa proclamant que la seva situació és injusta.
2. Els que cobren menys de 10.000 ptes, mantenen la mateixa tònica que els que no cobren res; però amb un matís important: no hi ha cap índex rellevant que denoti un sentit d'injustícia i, en canvi, és important el percentatge d'aquests i que pateixen enfermetat crònica que diuen que estan bé gràcies als fills.
3. A partir dels que cobren més de 10.000 ptes al mes, ja es nota un increment de les postures tol.lerants, és a dir, cobren poc però no es queixen. Entre 10 i 15.000 ptes, el pes específic significatiu el tenen les postures tol.lerants i queixoses, amb unes desviacions notòries cap al sentit d'injustícia per part dels malalts crònics i cap a una actitud positiva ("estic bé gràcies als fills") per part dels que pateixen les deficiències pròpies de la vellesa.
4. Els que cobren de 15 a 20.000 ptes, mantenint l'actitud queixosa, experimenten un augment dels que diuen no faltar-los-hi res, junt amb els que confirmen l'ajuda dels fills. Malgrat això, continua el sentiment d'injustícia amb els que pateixen enfermetat crònica.
5. Aquesta actitud positiva-conformista és ja un fer normal des del moment que es cobren més de 20.000 ptes. Els que pateixen deficiències donen respostes més condicionades tot acceptant que estan bé. Amb un percentatge força reduït, hi ha també els reivindicatius que són, aquí també, els afectats de malaltia crònica.

No se'ns confirmen pas plenament les hipòtesis que ens plantejàvem. Si, per una banda, és clar que a partir de les 10.000 ptes d'ingressos la postura de conformitat i tol.lerància va en augment conforme s'incrementen els ingressos, no passa pas el mateix en sentit invers: com menys ingressos els jubilats i pensionistes es queixen més; però no pas per això reivindica més.

Hi ha una constant que és necessari remarcar: el sentit d'injustícia o postura reivindicativa és comú a les persones que pateixen una enfermetat crònica, independentment dels seus ingressos mensuals.

El gràfic de la plana següent intenta fer el punt de tot el que acabem de dir.

... ...

Hi ha una resposta que, amb més o menys relevància, surt en totes les situacions tant econòmiques com de salut: és la postura de queixa, és a dir, "creiem que ens mereixem més". Es per això que en el gràfic senyalem d'una predominant aquesta postura. Es a partir d'ella, que es pot observar les diferents alternatives que es donen en unes o altres situacions econòmiques i de salut.

La lectura del gràfic, a més de donar una imatge clara del que els enquestats pensen de la seva situació, confirma les estimacions que fèiem més amunt. El conjunt ens confirma totalment la por que tenen els jubilats i pensionistes de perdre el poc que tenen, junt amb la incapacitat física de poder tenir més. Només i únicament les circumstàncies extremes (l'enfermetat crònica) provoquen la radicalitat.

3.7 Quines són les solucions més desitjades?

Lligat al que acabem d'analitzar, hi ha la qüestió de saber quines aspiracions tenen els ancians jubilats i pensionistes. Davant la situació real viscuda és important saber quines coses creuen que poden o podrien millorar aquesta situació; es tracta de saber els serveis socials desitjats en funció d'un cert millorament. Es per això que el ventall de possibilitats alternatives que se'ls oferia eren reduïdes; però són més que suficients si les resituem en la perspectiva de l'acció social:

Correlació del que cobren els nostres avis i el nivell de satisfacció de la seva situació actual

solucions desitjades	%
servei a domicili	2'-
residència	2'7
pensions més altes	53'2
llars d'avis	30'6
altres	7'-
no consta	4'7
	100

Hi ha clarament dues coses desitjades molt per damunt de les altres: l'elevació de les pensions que es traduiria en un increment de l'autonomia sense necessitat de rebre "favors" i la proliferació de llars d'avis que permeten la relació i passar l'estona sense abandonar la seva independència domiciliar.

La resta d'alternatives proposades, no han pas tingut una acceptació notable. Es potser per un mal plantejament a l'hora de fer la pregunta? No ho sabem. Malgrat tot, sembla que les dues respostes modals i que acaparen el 83'8 % de les respostes toquen evidentment uns punts centrals de cara a un millor benestar social dels jubilats i pensionistes.

Evidentment, a l'hora de projectar-se de cara a una alternativa de millorament, cal pensar que el nivell d'ingressos pot ésser determinant; anem a veure aquesta correlació. Només ens atrevim a apuntar unes perspectives tendencials, puix que mantes vegades la base estadística és inexistent.

-No existeix una correlació directa entre cobrar poc i una demanda de pensions més altes. En el nostre cas, els jubilats i pensionistes que no cobren res, són els que presenten el pes relatiu més fort en la demanda de residències. Podem intuïr que el que desitgen aquestes persones és una solució total, un lloc on tot els sigui resolt. Si mai han sapigut certament el que és una pensió, per què demanar que els hi sigui incrementada?. Aquests també demanen llars d'avis i això entra dintre la línea anteriorment apuntada.

-Aquesta mateixa actitud mantenen els pocs que reben pensions "molt altes" (més de 30.000 ptes al mes). A aquests només els preocupa les llars d'avis. Els dos extrems es toquen: els uns per a solucionar definitivament el seu problema i els altres per a trobar un lloc

on ocupar el temps lliure i d'oci.

-A partir dels que cobren 4.000 ptes, és a dir, la pensió mínima el pes fort de la demanda radica en l'increment de les seves pensions. Aquesta demanda experimenta una línea ascendent fins arribar a les 25.000 ptes i, a partir d'aquesta cota, torna a baixar en favor de la sol.licitud de llars d'avis.

-Aquesta demanda de llars d'avis manté una línea semblant a la precedent, malgrat el buit que s'observa en els que cobren entre 15 i 20.000 ptes; essent les pensions altes els més adictes a aquesta petició.

-Els serveis a domicili adquireixen una significació relativa en els que cobren menys de 15.000 ptes; però cal tenir compte del poc pes relatiu d'aquesta proposta: el que vol dir que no podem pas donar un valor massa absolut a aquesta diferència.

Aquestes són les principals característiques que presenten les alternatives donades pels nostres jubilats i pensionistes.

Comentàvem anteriorment que, malgrat la forta postura queixosa davant del que cobren, no s'insinuava pas una consciència reivindicativa; si confrontem aquesta afirmació amb les alternatives que els enquestats proposen pot semblar que l'una no s'adiu pas amb l'altra. D'una banda, veuen clar que les pensions són el mitjà més idoni per a millorar la seva situació, d'altra banda, no existeix pas una consciència col.lectiva de que és un dret que cal reivindicar. Tot plegat ens pot inclinar a pensar que, malgrat veure que unes bones pensions és el mitjà principal pel seu millorament social; o bé s'ha d'esperar que es donguin benèvolament des de dalt, o bé és un mitjà que no en tindrà mai obligant a una resignació amb dret a queixa.

Tot plegat constitueix un important bloc de dades objectives i subjectives que cal tenir en compte quan es pensi o planifiqui una acció social de cara als jubilats i pensionistes. La tècnica dels treballadors socials ha de saber trobar els instruments més aptes i eficaços per a portar a terme el seu treball amb els objectius proposats.

3.8 Participació dels jubilats i pensionistes en la vida social

Volem saber fins a quin punt els ancians han entrat en una dinàmica associativa, sigui a nivell d'entitat cívica (Associació de Veïns), sigui a nivell laboral (Sindicalisme), sigui en associacions pròpies de la tercera edat (Hogar del Pensionista).

Cal remarcar una limitació important: només ens consta la petinença o no a alguna entitat. Desconeixem, per tant, la seva motivació o el coneixement de les diverses entitats del barri.

Cal dir, a més, que la base d'aquesta informació és extraordinàriament pobra, ja que més d'un 55'5 % no ha respost a la pregunta; més de 160 no han pas contestat. L'univers sobre el que treballem és massa esquifit i estadísticament dubtem de la seva significació.

La distribució de les respostes és la següent:

Afiliació a entitats	%
Sindicat	3'7
Associació de Veïns	16'6
Hogar del Pensionista	23'3
Altres	1'-
No consta	55'5
	100

Malgrat les absències de resposta, sembla que podem dir que les associacions dels ancians l'emporten llargament sobre les altres. Amb tot, no s'arriba encara a la quarta part, segurament perquè les llars d'avis o no són prou conegudes o n'hi ha poques.

Es possible que els socis de les Associacions de Veïns, trobin en aquestes una mena de suplència; puix que són moltes les entitats de barri en les que hi funciona una vocalia de jubilats, amb l'intent de suplir el que hauria d'ésser cobert més generosament per l'Administració.

L'índex de sindicació és veritablement ínfim i nosaltres ens permetem preguntar-nos si no és precisament el sindicat el que es despreocupa dels jubilats i pensionistes. Es manca d'interès o potser de desconfiança per part d'aquests? Té alguna relació la poca consciència reivindicativa i la poca sindicació? Són interrogants veritablement pertinents.

Una cosa hem veritablement constatat: la gran demanda per part dels interessats de les llars d'avis i són aquestes entitats precisament les que més adeptes tenen.

3.9 Pronòstics sobre el seu futur

A més de la valoració de la seva situació i d'indicar quins eren els medis que desitjaven per millorar-la, s'ha preguntat als nostres interlocutors cóm veuen la seva perspectiva del futur.

Es tractava d'una pregunta oberta. De l'enfarfec de respostes possibles, hem trobat unes categories a les que reduir i condensar una informació veritablement complexa; en el fons, aquesta pregunta ajuda a perfilar més exactament uns blocs de tendències més definides.

Les categories a les que hem reduït una innecessària dispersió, s'agrupen entorn de la idea bàsica expressada. La relació expositiva que fem tot seguit estableix una gradació que va del negatiu al positiu i començarem, per tant, per les respostes que expressen una total desconfiança en el futur, per acabar amb les respostes més esperançades.

3.9.1 Un futur francament negre

Es molt normal trobar respostes que inicien la seva opinió amb aquestes paraules: "mal, muy mal". "Como la cosa continue así nos vamos todos a hacer puñetas".

Aquest grup inclou el 43 % de les respostes donades; és evidentment el grup més nombrós. Aquesta opinió pessimista -que nosaltres hem qualificat de "negre"- va lligada estretament a les pensions que cobren. Molts -la majoria- d'entre ells, diuen: "la cosa se arreglaría si las pensiones estuvieran a la par con el nivel de vida", "o nos suben o pasaremos hambre", "con lo que cobramos, tendremos que ir a pedir caridad"...

Malgrat tot, es citen d'altres causes d'aquest futur no pas massa afalagador; així tenim que alguns dels jubilats i pensionistes diuen: "cada día tengo menos vista; mis piernas no me llevan...". "Mi mujer está imposibilitada y yo estoy solo y viejo; espero morirme". Les cites es repeteixen abundantment. Es important notar que, mentre que alguns dels enquestats fan de les pensions baixes

i de l'enfermetat causa comú del futur francament dolent, d'altres centren el problema només i únicament en la seva debilitat física.

Una situació que ha ajudat a aquestpessimisme i que les respostes en fan mensió és l'atur dels fills. Es traslluei x clarament que aquests fills eren la garantia d'una vellesa tranquila.

Diem, finalment, que hi ha un reduït nombre d'enquestats que donen com a causa determinant de la infelicitat del seu futur "la falta de autoridad imperante, la delincuencia creciente y los ladrones".

3.9.2 Futur gris i sense perspectives

L'única diferència del precedent és que aquests no parlen pas d'un futur "malo,muy malo". Les seves paraules denoten, més aviat, molta apatia, una mena de "tant-se-m'enfotisme" que els diferencia clarament dels anteriors.

Engloba pràcticament el 24 % de la població enquestada i és, per tant, un grup força nombrós.

Potser les frases més representatives d'aquesta manera de veure les coses són les següents: "Hay que conformarse y resistir", "Hasta ahora hemos aguantado y esperamos, a pesar de todo, poder aguantar más".

La paraula màgica que sintetitza el començament de les seves respostes és "regular". Per a ells,també són els increments de les pensions els que poden millorar substancialment el seu futur. Amb tot, en aquest grup adquireix una particular relevància tot factor que digui relació amb l'edat i la soletat: "sou muy viejo y sólo espero resistir", "a mis años y solo, ya me conformo en ir tirando".

3.9.3 Un futur més esperançador i optimista

Es el grup menys nombrós de la població enquestada, puix que es tracta del 20 % de les respostes. Malgrat tot, cal tenir-lo en compte perquè veure amb optimisme (més o menys accentuat) el futur amb les condicions físiques i humanes que han anat sortint en tot el llarg i ample de l'estudi, és realment important.

El mot que introdueix aquest punt de vista és ara "bien", sense més comentaris. El que segueix aquesta expressió és "y mejor si nos suben las pensiones"(que contrasta amb el "mal, a no ser que nos suban las pensiones").

L'increment de les pensions és essencial en tot el ventall d'expectatives del futur que manifesten els nostres jubilats i pensionistes.

Els matisos d'aquesta darrera opció són força diferenciats: "Mi futuro será bueno si puedo entrar en una residencia", "Mientras tenga la paga y un médico, todo irá bien".

A més, cal dir que els que parlen del futur en general sense fer esment de les condicions que determinaran la felicitat o la no felicitat d'aquest, repeteixen constantment que "el futuro será mejor". Algun que altre, parla d'un futur "brillante" i d'altres fonamenten la millora en l'esperança dels Ajuntaments democràtics, perquè "nos rebajarán impuestos y nos darán los transportes gratuitos".

A nivell anecdòtic, hi ha respostes una mica curioses, com aquesta donada per un avi de 78 anys: "estupendo; pero lástima que me hago viejo".

... ...

Aquestes són les intuïcions que els avis enquestats fan del seu futur. Ens hem limitat a una pura constatació de les respostes, sense intentar correlacions amb cadascuna de les variables que identifiquen a cada grup.

La majoria dels nostres enquestats s'han de situar en el bloc dels pessimistes. Malgrat tot, el pessimisme és un fet, com ho és en el conjunt de la societat... encara que els ancians formin part de la mateixa com a persones marginades.

4. Conclusions

El 62'6 % de la informació elaborada prové de quatre barris de Santa Coloma: Fondo, Centre, Singuerlín i Santa Rosa. Es tracta dels sectors més poblats del municipi.

La informació treballada, sense tenir una valoració científica per les dificultats metodològiques apuntades, té un interès real per a planificar, encara que sigui aproximativament, una real política d'assistència social als jubilats i pensionistes. Les grans línies de la nostra recerca desemboquen en el següent:

i. S'ha aplegat més informació referida als homes que a les dones en contraposició a tota estructura demogràfica d'edats corresponent a l'ancianitat. Això ens impedeix dir que el que conté el nostre petit informe sigui fidel reflexe de la composició real de l'univers dels jubilats i pensionistes a Santa Coloma de Gramenet. Volem dir que tota acció social que es pretengui portar de cara a la vellesa, haurà de tenir compte que la proporció dels sexes és inversa a la que aquí s'ha analitzat.

De fet, quan s'ha analitzat l'estat civil, s'ha observat una gran proporció de casats enfront dels vidus: això encara fa veure amb més claredat el buit deixat per la gran absència de les dones.

ii. La induficiència general de les pensions posa sobre la taula les poques possibilitats d'autonomia econòmica dels jubilats i pensionistes; 43'3 % es troben a l'interval entre les 10-15.000 ptes, a part de l'important 16'8 % que no cobra res.

iii. Ens sembla que val la pena de tenir compte d'aquest 14'8 % de persones que no es poden valdre per si mateixos. Es tracta veritablement d'invàlids o de persones pròximes a la invalidesa. Les característiques d'aquestes persones són: d'edats més avançades que la mitja de la població i tenen també relativament uns recursos particularment minvats. Cal afegir encara que els que són matrimonis, només 35'6 % gaudeixen de bona salut; la majoria, per tant, un o altre es troba handicapat.

iv. Les persones que viuen soles presenten característiques que

cal tenir ben present: són relativament més grans que la població estudiada i cobren també relativament menys que les 10.000 ptes que la població estudiada.

v. Els que no cobren res presenten aquest perfil: són dones, solen tenir fills casats i, per tant, s'han de refiar molt d'ells, hi predominen les persones casades i, per tant, s'han de refiar de la pensió del marit i presenten un ventall d'edats més joves que les de la població general.

vi. Per barris, ens remetem fonamentalment al quadre de la plana 30. Amb tot, volem puntualitzar les característiques diferencials dels barris d'Arrabal i Lavaderos (edats superiors, pensions baixes i gran abundància relativa d'invàlids) i les dels barris de Fondo, Riu Nort, Can Franquesa i Oliveres (pensions baixes i molts invàlids).

vii. Hem trobat uns índexs de població immigrada, quan precisament per la població anciana era més esperable veure població catalana. Aquesta desviació l'atribuïm a les característiques específiques del municipi de Santa Coloma de Gramenet.

Aquesta immigració té dues fites importants: la procedent de Llevant, que porta molt temps de residència i la procedent d'Andalusia, que cal situar-la pels volts dels anys 60.

Un fet notable d'aquesta població jubilada i pensionista immigrada és que fonamentalment han anat a viure prop dels seus fills, puix que sobretot els vinguts darrerament són els qui han seguit aquesta pauta.

Quan hi ha més d'un fill casat, són generalment els primers, o sigui, els més grans, que es queden a viure a Santa Coloma o als seus entorns.

viii. Els conceptes de les pensions són, quasi exclussivament, tres: la jubilació, la invalidesa permanent o la viudetat. A l'hora de fer efectives les pensions, les més altes són les d'invalidesa, després les de jubilació i, les més minses, són les de viudetat. En aquest context, és pràcticament normal que les instàncies del SOE siguin les que es facin càrrec de les atencions mèdiques generals.

ix. Malgrat ésser primordialment de propietat, per un 20'3 % les condicions de la vivenda són francament deficitàries. Per altra banda, cal tenir compte que els que cobren entre les 10 i les 15.000 ptes al mes de pensió, en un 40 % viuen en habitacles de lloguer (quan per a tota la població els que vivien de lloguer eren el 33 %). Hom es pregunta com arriben a cobrir les despeses globals quan sovint aquests lloguers són força elevats.

x. Hi ha una actitud generalitzada de queixa; però amb molt poca consciència reivindicativa respecte a la situació actual dels jubilats i pensionistes. Precisament, coincideix que la reivindicació és quasi patrimoni exclussiu dels qui pateixen una enfermetat crònica.

A l'hora d'una recerca de solucions, els nostres ancians pensen en un increment de les seves pensions i, també, en una possibiltat d'accedir fàcilment a una llar d'avis. Nosaltres hem vist que no hi ha una correlació entre pensions baixes o altes i la demanda d'un augment de pensions: precisament, els qui cobren menys són els que demanen residències. Per altra banda, ens sorprèn que la demanda de serveis a domicili tingui tan poca relevància.

Pel que fa referència al seu futur, la majoria relativa dels enquestat el veu particularment negre.

xi. Els llits per avis a Santa Coloma de Gramenet són molts; però la veritat és que no estan pas precisament al servei dels avis de la població resident al municipi. Les raons són dues: o depenen d'instàncies de fora de la població (Madrid) o són excessivament cares.

Per barris, aquesta distribució es presenta així:

-els més ben dotats: Arrabal i Singuerlín,

-els menys dotats: Riu Nort, Oliveres, Can Franquesa, Guinerdera, Cementiri Vell i Riera Alta.

A N E X E I

Els equipaments pels avis a Santa Coloma de Gramenet

Informe realitzat
per
l'Area de Serveis Socials
de l'Ajuntament de
Santa Coloma de Gramenet

RECURSOS DE STA. COLOMA PARA LA POBLACION ANCIANA

A continuación analizaremos los recursos que tiene Sta. Coloma a disposición de las personas mayores, refiriéndonos a personas sanas o inválidas, consistentes en Residencias, Hogares o Clubs, y entidades mas o menos organizadas.

La recogida de estos datos se hizo pasando personalmente por los diferentes centros, ya que además de unos conocimientos cuantitativos, nos interesaba ver las condiciones de estos servicios, y la asistencia que ofrecen a la población. Entrevistamos a las Asistentes sociales o la persona que cumple la función de director.

Para hacer este análisis de manera ordenada hemos divido estos recursos en tres apartados:

1º Centros donde el anciano está totalmente atendido

RESIDENCIA DE ANCIANOS DE LA SEGURIDAD SOCIAL
Avda. Ramón Berenguer, s/n. (Singuelin)
Tel. 386.46.16

HOSPITAL SANATORIO DEL ESPIRITU SANTO
Avda. Caudillo, s/n. (Arrabal)
Tel. 386.02.02

RESIDENCIA DE ANCIANOS BETANIA
Valencia, 11 (Singuelin)
Tel. 3386.08.39

RESIDENCIA DE ANCIANOS BET-SAN
Monturiol, 32 (Arrabal)
Tel. 386.27.16

2º Centros que acogen a los ancianos durante el día

HOGAR DE LA RAMBLA
Rambla San Sebastian Esq. San Silvestre (Centro)
Tel. 386.90.62

HOGAR SAN JORDI
Banús Baja, 110 esq. Irlanda (Sta. Rosa)

HOGAR RAMON BERENGUER
C/. Ramón Berenguer, s/n. (Singuelin)
Tel. 386.46.16

HOGAR DE JUBILADOS
C/. Verdi, nº 75 (Italians)
Tel.

3º Otros servicios para la Tercera Edad

COORDINADORA DE LA TERCERA EDAD

VOCALIAS DE LA TERCERA EDAD DE LAS ASOSCIACIONES DE VECINOS

LLIGA DE CATALUNYA DE MUTILATS I INVALITS DE GUERRA

SECCION DE JUBILADOS DE LOS SINDICATOS

SERVICIO SOCIAL DEL AYUNTAMIENTO

4º Distribución por barrios

	ESPIRITU SANTO	RAMON BERENGUER	BETANIA	BETSAN
Nº DE PLAZAS	33	169	50 50	42
Nº DE RESIDENTES DE STA. COLOMA	5	17		
DEPENDENCIA	Patronato	Inserso	Iglesia Evangélica	Iglesia Evangélica
CRITERIOS DE ADMISION	Prioridad ancianos de Sta. Colo. No demencias seniles	Ser pensionista S.S. Poder valerse por si mismo Hay baremo de puntuación Ser mayor de 65 años	Ser mayor de 60 años Se valora la necesidad Aigual necesidad tienen preferencia los de la Iglesia Evangélica Se da de baja en caso de demencia senil	Ser mayor de 60 años Se valora la necesidad A igual necesidad tienen preferencia los de la Iglesia Evangélica Se da de baja en caso de demencia senil
CONDICIONES ECONOMICAS	El coste real es de 40 a 50 mil ptas. Los residentes de B. pagan de 30 a 40 mil A los de Sta. Coloma se les acoge por la pension que ellos cobran. Se cubre este coste con los ingresos del pabellon de cirugia que si tiene convenio con la S.S.	Los pensionistas de la S.S. pagan el 75% de la pensión Los internos por el Patronato Rafols, 10 pagan de 30 a 40 mil ptas. y 10 son totalmente gratuitas (1)	Los ancianos pagan alrededor de 15.000 pesetas. La Iglesia Evangélica cubre la diferencia. No tienen ningún tipo de convenio oficial	(Igual Betania)

PERSONAL	Medico A.T.S. 10 auxiliares (4 en el turno de mañana, 4 el de tarde y dos el de noche) Asistente Social (Específico del pabellón de Geriatría)	Director Médico Asistente Social Cuatro A.T.S. Dos Auxiliares Cincuenta y cuatro personas entre administración, cuidadores, Consejería, mantenimiento etc.	Director Dos A.T.S. Dos auxiliares Dos limpieza Una cocinera (todas residen en el mismo centro)	Director Cuatro auxiliares Dos interinas (todos residen en el mismo centro)
CARACTERISTICAS DE LOS RESIDENT.	Mayores de 75 años Predominan las mujeres sobre los hombres No predomina clase social Casi todos están enfermos o imposibilitados	La proporción entre sexos es regular Predomina la clase social media y baja Hay algunos invalidos que corresponde a las personas que adquirieron la deficiencia una vez ingresados	La edad oscila entre 75 y 80 años. Predomina la clase social baja	La edad oscila entre 70 y 90 años Predomina la clase social baja
CONVIVENCIA	Entre los internos es poca o nula Al estar enfermos casi no salen del centro Las familias visitan poco a los residentes, faltándoles la comicación del exterior	Suelen haber roces en un principio que con el tiempo se convierten en tolerancia pasiva	Parece que la convivencia es mas facil que las otras residencias, debido sus creencias religiosas.	(Igual Betania)
ACTIVIDADES	T.V. ganchillo las mujeres unos pocos usan la biblioteca y tocadiscos	T.V. ganchillo las mujeres cartas los hombres Pocos usan el taller de terapia ocupacional Hay una junta para organizar actividades	T.V. ganchillo las mujeres los domingos tienen reunión en la capilla Diariamente de 6 a 7 organizan un coloquio, cantan etc.	(Igual Betania)

SERVICIOS

.habitaciones:	Los 33 residentes estan distribuidos en 20 habitaciones Cada habitación tiene una, dos o tres camas Hay un comedor-salita y un cuarto de aseo Hay tambien un armario	Hay 90 habitaciones dobles y 9 individuales Hay una pequeña cocina Comedor-estar Cuarto de aseo Armario Pequeña terraza	Las habitaciones son dobles Cuartode aseo Armario	Las habitaciones son individuales y dobles Cuarto de aseo Armario
. generales:	Sanitarios completos Cocina Comedor Agua caliente Calefaccion central Lavandería T.V. Biblioteca Tocadiscos	Sanitarios completos Cocina Comedor Agua caliente Calefacción central Lavandería T.V. Biblioteca Tocadiscos Capilla Peluquería Bar-Cafetería Nueve aparatos de rehabilitación Dos mesas de billar Instrumentos de orquesta Escenario	Sanitarios Completos Cocina Comedor Agua caliente Calefacción central Lavandería T.V. Biblioteca Tocadiscos Capilla Peluquería	Sanitarios completos Cocina Comedor Agua caliente Calefacción central Lavandería T.V. Biblioteca Cassete Capilla ~~Peluquería~~ Sala de manualidades

DEFICIENCIAS QUE MANIFIESTAN	Srvicio de rehabilitación Médicos especialistas Servicio de urgencia Ajardinamiento y asfalto de los terrenos colindantes Transporte Subvención para el Esplai	Servicio gereontológico para cuando enferman Transporte	Medico Convenio con entidades para que subvencionen actividades extras	Médico Servicio de rehabilitación

Dentro esta reladión de establecimientos donde la persona está totalmente atendida, se ha de reseñar también el servicio psiquiátrico de la CLINICA MENTAL DE LA DIPUTACION

CARACTERISTICAS DE LOS ATENDIDOS:

Atiende a las personas afectadas de demencia senil en tratamiento ambilatorio de 15 a 20 dias, enviandolos después a sus casas.
Al ser la demencia senil un proceso irreversible, se continua estando en contacto con ellos procurando puedan vivir lo mejor posible con la familia.

Surge la necesidad de construir un pabellón que cubra esta problemática coordinado con la Seguridad Social.

CRITERIOS DE ADMISION Y ECONOMICOS:

Se tienen mas encuenta a los casos graves y mayores de 65 años.

Hay establecidas unas cuotas de 600 pestas para la primera visita y de 240 pesetas la segunda y las siguientes.

Como los gastos de internamiento no los cubre la Seguridad Social, y no todos los ancianos pueden pagar estos precios se hace un estudio económico y se fijan las cuotas según las posibilidades del paciente.

DEFICIENCIAS:

Falta servicio a domicilio para atender esta problemática principalmente para los ancianos que viven solos.

CENTROS QUE ACOGEN LOS ANCIANOS DURANTE EL DIA

	HOGAR DEL PENSIONISTA DE LA S.S. Rambla S. Sebast.	ESPLAI DEL PENSIONISTA	HOGAR DEL PENSIONISTA DE LA S.S. Ramón Berenguer	HOGAR SANT JORDI
DEPENDENCIA Y SUBVENCIONES	Inserso	Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorro	Inserso (Está dentro las dependencias de la Residencia)	Caixa d' Estalvis de Catalunya
ADMISION	Ser mayor de 60 años o ser pensionista por invalidez Es gratuito. Tienen un Carnet.	(Igual)	(Igual)	Tener mas de 65 años o ser pensionista por invalidez absoluta, o ser viuda. Es gratuito Tienen un carnet
CAPACIDAD				
. nº de plazas	250	100	350	400
. nº de socios	1.350	250	1.900	1.050
. asistencia	normalmente completo	se ocupan la mitad de las plazas	por la tarde está completo por la mañana baja la asistencia. En invierno hay mas participación que en verano	por la mañana está lleno, por la tarde hay unos 50 asistentes
SERVICIOS DEL ESPLAI	Biblioteca juegos de mesa T.V.	Biblioteca juegos de mesa T.V.	Biblioteca juegos de mesa Tres salas de T.V..	Biblioteca juegos de mesa T.V.

	Servicio de bar peluquería para hombres y mujeres dos días a la semana Practicante diariam.	Servicio de Bar Practicante (Hay utensilios de peluquería pero falta el personal para ponerlo en funcionamiento) patio	Servicio debar dos mesad de billar Escenario Terapia ocupacional Formación permanente (Se puede además utilizar los otros servicios de la Residencia)	Servicio de bar Máquinas automáticas
PERSONAL	Administrador Dos Conserjes Asistente Social Llmpieza	Administrador Conserje Comserje Limpieza	Administrador Asistente Social Dos Conserjes Limpieza	
ORGANIZACIÓN	Se rige por una Junta gestora gormada por 8 personas El administrador del Hogar es el Secretario y tiene derecho a veto.	Se rige por una Junta formada por seis miembros, elegidos democraticamente por los socios.	Se rige por una Junta Administradora. El Administrador es el Secretario y tiene derecho a veto. Todas las actas de las reuniones tienen que pasar copia a Madrid.	Se rige por una Junta formada por cuatro personas, elegidas por l los mismos miembros del hogar.
ACTIVIDADES (realizadas durante este año)	Excursiones Festivales Homenajes culturales	Excuesiones Cine Las mujeres pintura y exposicion de cuadros	Excursiones Festivales Homenajes Culturales Gimnasia las mujeres Macramé Visitas culturales	
HORARIO	10-1,30 3,30-8	10-1 3,30-8	10,30 a 8-	10-1 3-8

Conclusiones

Una vez detallados los diferentes centros, creemosimportante hacer unas observaciones generales:

1.- La dotación general existente en Sta. Coloma es de 294 plazas para ancianos mayores de 65 años, donde permanecen con caracter permanente y a cubierto de toda preocupación de orden doméstico y sanitario.

Este número deplazas en relación a las 6.000 personas de 65 años en adelante que viven en esta Ciudad, nos da una proporción de 4,9 camas por cada cien ancianos. Esta cifra inconcebiblemente óptima nos situa muy por encima de la media de Cataluña y nos acerca a las cifras ideales Europeas, pudiéndonos considerar como uno de los municipios mejor dotados

Proporción de personas atendidas por cada 100 ancianos

Cataluña	2,4 %	año	1.976
Resto de Espa.	1,4 %	"	1.971
Belgica	4,6 %	"	1.963
Checoslovaquia	4,8 %	"	1.961
Francia	4,8 %	"	1.973
STA. COLOMA	4,9 %	"	

Sin embargo estos datos pierden todo el cariz optimista una vez los relacionamos con el servicio real que estos centros prestan a los jubilados de Sta. Coloma. De las 294 mencionadas, solamente ? son ocupadas por ancianos de esta localidad correspondiendo al ? % , siendo inferior a la media de Cataluña.

Las causas que producen estadicotomía son basicamente las sigientes:

a.- En general no se da prioridad al lugar de ubicación del Centro. Este hecho tiene extraordinaria importancia en la Residencia de la Seguridad Social, donde según la normativa se tienen que remitir todas las solicitudes a Madrid, desde dondemarcan el destino delos futuros internos. Aunqué teó-

ricamente se tiende a dar preferencia a la zona, en la práctica no ocurre siempre así con el consiguiente desarraigo que esto representa.

b. La privatización delos Centros. Ya hemos visto el elevado coste de una plaza; si bien todos los centros intentan subvencionarse hay un mínimo establecido que ha de pagar cada anciano que según que casos por ejemplo beneficiarios del F.N.A.S. sin familia o con escasos recursos se encuentran automaticamente excluidos.

c. El criterio general deno admisión de enfermos seniles e invalidos (En este último aspecto hay una excepción en el Hospital del Espiritu Santo), siendo conocido por todos los trabajadores sociales la serie de problemas que representa poder ingresar un enfermo de estas características, quedando frecuentemente sin la atención necesaria. Recordamosque la Clinica mental solamente atiende los procesos agudos, no asumiendo las demencias crónicas.

2.- La edad mas usual de de los residentes es a partir de los 70 años, predominando las clases sociales bajas.

3.- En cuanto a los servicios vemos hay una correlación entre calidad y número de asistidos. En este aspecto la dependiente del Inserso puede considerarse como muy bien dotada, tanto en los servicios individuales como en los generales. Sin embargo su excesiva capacidad impide el trato personalizado que tanto necesitan los ancianos. Vemos que todos los centros con función propia de residencia sobrepasan el número de plazas óptimo recomendado porel Concejo deEuropa: 35 personas por centro. La dotación de servicios de los centros privados es muy limitada.

4.- El ocio de estos residentes es monótona, la T.V. es la distracción que se señala con mas prioridad seguido de ganchillo o juegos de mesa.
Vemos hay una falta deimaginación para potenciar actividades para la tercera edad; la misma terapia ocupacional debería merecer mas atención, empezando por estimularles a la participación de las actividades.
Hay una mayor programación en los centros donde trabajan Asistentes Sociales.

5.- La relación con el exterior es poca contribuyenco a la sensación de soledad. Para subsanar en lo posible este desarraigo, es interesante la tendencia de la Residencia de la Seguridad Social, que a semejanza de otros paises, incluye los "Clubs" dentro los mismos centros al que acuden personas del exterior llevando problemas y dinámica nueva.
Esta falta de relación es mas grave en los ancianos enfermos como nos manifiesta el Sanatorio del Espiritu Santo, por la imposibilidad de salir al exterior y el abandono de las familias.

6.- La proporción media de personal por anciano, es muy similar la Residencia de la Seguridad Social y el Sanatorio del Espiritu Santo, 2,7 y 2,5 residentes por persona asistente.
Esta proporción es menos favorable en los Centros de la Iglesia Evangélica (seis internos por persona asistente) aunqué al residir todo el personal en el mismo centro les da unas características distintas.
No tienen médico asignado.

7.- En cuento las deficiencias, todos coinciden en señalar como principal problema la escasez de atención médica que disponen los residentes y que va

desde una atención inmediata como falta de médicos, de especialistas, de servicio de urgencia etc. hata un tratamiento de rehabilitación. Manifiestan una mayor necesidad el Centro donde atienden a los ancianos enfermos, no obstante estar ubicado dentro de un Hospital.

El otro aspecto está en relación con la mobilidad del anciano: falta de transporte, de ajardinamiento y urbanización de las zonas lindantes etc. Es manifestado por los Centros que están mas situados mas a la periferia.

No obstante la diferente denominación, vemos que los cuatro centros que en Sta. Coloma atienden a los ancianos durante el día responden a las mismas características, están destinados a llenar una parte del tiempo libre del jubilado, fomentando el desarrollo de actividades, potenciando al máximo la convivencia.

Hay sin embargo una diferencia en cuanto estructura y servicios, en base del organismo de que dependen. Dos son del Inserso, y dos de las Cajas de Ahorros.

1º. Clubs dependientes de la Seguridad Social:

El Club ubicado en la Residencia Ramón Berenguer fué el pionero en Sta. Coloma respondiendo al impulso que dió la Seguridad Social en 1.970 a raiz del Plan Gerontológico. El situado en la Rambla San Sebastian, es el de mas reciente construcción, data de 1.977. El edificio fué cedido por el Ayuntamiento.
Estos "Hogares del Pensionista" han sido montados con todo lujo de detalles y calidades, aunqué frecuentemente resultan poco adaptados a las necesidades y hábitos de los ancianos usuarios por lo común pertenecientes a clases sociales bajas.

Se rigen todos por una misma normativa, en cuanto los criterios de admisión, funcionamiento etc. Todos tienen una misma denominación "Hogar del Pensionista" distinguiéndose por su ubicación.

Pueden beneficiarse de estos Hogares, toda persona mayor de 60 años, pensionistas por enf rmedad independientemente de la edad, y viudad también mayores de 60 años. Tienen un Carnet que les da acceso a todos los Hogares, previa solicitud y llevando dos fotografias. Los no beneficiarios de la Seguridad Social tambien tienen acceso si lo avalan dos socios.

Vemos que unas 600 personas se beneficias diariamente de estos servicios ya que regularmente estan completos. El número de socios es 5,5 v ces superior al número de plazas.

Se rigen por una Junta constituida por un Presidente y varios

vocales. La Asistente Social es siempre vocal nato. El Administrador cumple las funciones de Secretario con derecho a veto. Todas las Actas de las reuniones han de ser remitidas a Madrid. Para la realización deactividades, se ha de hacer un programa de actuación, enviarlo también a la Dirección General de Servicios Sociales para su aprovación, percibiendo el importe correspondiente una vez ejecutada la actividad. Como podemos ver la organización está totalmente controlada desde un órgano central sin ninguna posibilidad de autonomía y autogestión.

Ambos Clubs cuentan con una Asistente Social que además de asesoría social cuida de promover actividades culturales, y recreativas y de terapía estimulando la participación de los usuarios.

2º Clubs de las Cajas de Ahorros

La dotación de servicios y el reglamento dependen de cada Caja, así como la denominación. La Caja de Pensiones les da el nombre de "Club d' Esplai", y la Caja de Ahorros de Cataluña "Club Sant Jordi".
Las instalaciones sin ser ostentosas tienen buena calidad y estan pensadas para los usuarios a quiénes van dirigidas, así como los servicios sanitarios, de calefacción, aire acondicionado etc.

Las condiciones naturales de ventilación, luz natural, sol etc. estan muy aprovechadas. El "Club d' Esplai" tiene un espacioso patio con plantas y bancos interesante de imitar.

Disponen de 500 plazas que ponen a disposición de los ancianos, prescindiendo de si tienen o no cuenta abierta en la Caja (como ocurria anteriormente), o de si son beneficiarios de la Seguridad Social. El número de socios es 2,6 veces superior al número de plazas que. Como vemos es considerablemente inferior a los dependientes de la S.S.

Funcionan de manera autónoma y democrática. La Caja contrata a unas personas para unos trabajos muy concretos ejerciendo un control simplemente laboral. Por lo demás la Junta elegida entre todos los socios es la que lleva la dirección y organización del Hogar.

Conclusiones- Aspectos generales

Los cuatro Hogares con que cuenta Sta. Coloma son bastante homogéneos en los objetivos, criterios de admisión, finalidad y dinámica interna.

Los usuarios son de clase social sencilla, aunqué hay una relación con el barrio donde está ubicado; en el situado al centro de la ciudad asiste un mejor nivel económico.

Hay una mayor confluencia de público por las tardes, principalmente respecto a las mujeres. Nos comentaban en un Hogar que los socios llegan con mucha antelación para poder ocupar un puesto en la mesa de juego. También en invierno son mas frecuentados que en verano ya que muchos de estos ancianos inmigrados va de vacaciones al pueblo, o a casa de algún hijo.

Las actividades que se organizan para atender al ocio son bastante similares aunqué la frecuencia, calidad y participación depende basicamente de los animadores responsables. Predominan las excuersiones,

grupos de laborterapia especificos para mujeres.

Resumen

La labor que cumplen estos Clubs es muy importante, tanto desde el punto de colaboración al problema del anciano como desde.el punto de acción integradora del mundo inmigrante a nuestra ciudad.

Lo que se pone de manifiesto, es la escasez de estos servicios, y la necesidad de abrir muchos centros mas por los distintos barrios principalmente a los de mayor población de ancianos y con menos recursos económicos.

3. OTROS SERVICIOS PARA LA TERCERA EDAD

GRUPO COORDINADOR DE LA TERCERA EDAD

Concejalía de Servicios Sociales

Se constitituyó en Junio de 1.979 en un intento de agrupar las diferentes Entidades y grupos organizados de Jubilados y Pensionistas que existian en Sta. Coloma,
Tiene planteada una plataforma reivindicativa con preyectos a corto, medio y largo plazo y funciona con un reglamento propio votado por el mismo grupo Coordinador.

ASOCIACIONES DE VECINOS

En algunos barrios los Jubilados tienen una importancia específica en la vida de la AA.VV, ya sea con su participación a la Asociación o bien organizados como Vocalia independiente:

Asociación de Vecinos ARRABAL
Monturiol, 35

Asociación de Vecinos Can Mariné
San Silvestre, 55

Asociación de Vecinos FONDO LAVADEROS
Buenavista, 31

Asociación de Vecinos RIO
Fco. Moragas, 49

Asociadión de Vecinos SINGUERLIN

LLIGA DE CATALUNYA DE MUTILATS I INVALITS DE LA GUERRA DE ESPANYA

Dom. provisional: Banús Alta, 72, ático

Existe desde 1.975. Su misión es la reivindicar los derechos de las viudas y mutilados del ejército republicano. Hay la central en Barcelona calle Comerç, 24.

SECCION DE JUBILADOS DE LOSSINDICATOS

Comisiones Obreras
Juan Rafols, 18

Unión General de Trabajadores
Sicilia, 11-3º

Funcionan como grupo independiente dentro del Sindicato, con la función concreta de luchar para los derechos y reivindicaciones de los Jubilados y Pensionistas.

SERVICIO ADMINISTRATIVO DEL AYUNTAMIENTO

Los Ayuntamientos tienen la misión de tramitar de las solicitudes y preparar la documentación necesaria de las siguientes peticiones:

Ayuda por enfermedad o vejez al F.N.A.S. (Decreto 1.415/62 de 14 de Junio y 213/65 de 8 de Julio)

Hasta el momento se han tramitado 1.591 expedientes.

Pensiones de Mutilados de Guerra al Gobierno Civil. (Decrero 670/76 de 5 de Marzo y siguientes)

Se han tramitado ?

"Pensiones para viudas de guerra, hijos incapacitados, hijos solteros y viudas y padres legítimos adoptivos o naturales" (Real decreto 2926/78 de 1º de Diciembre y siguientes)

Se han tramitado 150 expedientes.

Recursos existents a Santa Coloma de Gramenet, per barris
Atenció total
Acolliment durant el dia
Associació de Veïns
Centrals sindicals (secció de jubilats)
FONDO
RIERA ALTA
CEMENTERIO VIEJO
LA GUINARDERA
CAN FRANQUESA
CENTRO
CAN MARINE
SANTA ROSA
SINGUERLIN
OLIVERAS
RIO (NORTE)
RIO (SUR)
ARRABAL
LAVADEROS
RIO
BESÓS
SANTA COLOMA DE GRAMENET

A N E X E II

Elements demogràfics de Santa Coloma de Gramenet.

A N E X E II

L'ancianitat a Santa Coloma de Gramenet: elements demogràfics

1. La població global

Volem respondre a l'interrogant de saber quin és veritablement el pes específic de l'ancianitat en context del municipi de Santa Coloma de Gramenet. Heus aquí la distribució:

Edats	Homes	Dones	Total	%
- 16 anys	22.081	20.904	43.005	30'9
17-49 anys	36.033	34.085	70.118	50'4
50-65 anys	7.943	8.413	16.356	11'4
+ 65 anys	3.807	5.729	9.536	6'8
Total	69.864	69.151	139.115	100

Santa Coloma de Gramenet és, certament una població jove, molt jove. De fet, el grup de persones més grans només és el 6'8 % de la població total. (Cal pensar que les regions més joves arriben a índexs de 9'8 % de població superior als 65 anys).

2. El sexe

Malgrat que la comparació d'aquestes dades amb les de l'Informe pateix d'una impossibilitat de correspondència dels grups d'edat, podem reafirmar el que ja afirmàvem allà: que les edats més grans presenten un balanç favorable al sexe femení. Pel que fa a la població de més de 65 anys, les distribucions són les següents:

	Homes (%)	Dones (%)
El Padró municipal	39'9	60'1
El nostre informe	57'5	42'5

3. L'estat civil

	Padró municipal	Informe
solters	5'1 %	3'-
casats	51'6	71'3
vidus	42'2	24'2
separats	1'-	0'5 (No consta 1%
	100	

S'observen unes variacions notables que suposem a la important absència de les dones en la nostra recerca.

4. L'edat

La distribució global de les persones que han acudit als serveis municipals i que, per tant, han entrat a la nostra recerca, contempla el grup de menys de 55 anys que, a nivell comparatiu, no podem tenir de cap manera en compte.

grups d'edat	1 Padró municipal	2 Informe	% 2/1
-55 anys	--	297	--
55-60	5.688	329	5'8
61-65	3.385	630	18'6
66-70	3.065	956	31'2
71-75	2.263	597	26'4
76-80	1.466	284	19'4
+80 anys	1.115	117	10'5
No consta	--	37	--
	16.982	3.247	17'-

En realitat, sobre la població anciana, nosaltres a l'informe hem arribat a la proporció del 19'1 %; però, a nivell comparatiu, a l'haver prescindit del grup de menys de 55 anys i dels"no consta", hem pres com a terme percentual de comparació el que consta a la taula precedent.

Observem que el grup entre 55 i 60 anys és el més ignorat per la nostra recerca; no deixa de tenir la seva lògica perquè precisament es tracta d'un grup que no entra dintre les edats pròpies de la jubilació.

Per altra banda, constatem que els grups pròpiament de jubilats i que encara ofereixen unes certes garanties de que han pogut moure's i, per tant acudir a la crida municipal, -entre 66 i 70 anys- és certament el més representat en el total de la població analitzada. Això, en certa manera, ens assegura que la població efectivament estudiada pot ésser molt bé la que requereix més directament les atencions dels serveis municipals de l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.

Cal dir que ens preocupa que, pel que respecta a les persones de més de 80 anys, la informació hagi estat tan limitada. Segurament que la impossibilitat física de desplaçament ha condicionat seriosament la seva inclusió a la població analitzada.

5. El nivell d'instrucció

Ens fixarem només en l'analfabetisme i com repercuteix aquest en els jubilats.

Segons el padró municipal, els analfabets a Santa Coloma són 7.288, és a dir, el 5'2 % de la població total. Per edats i sexe, la distribució és la següent:

edats	Homes	Dones	Total	%
17-49 anys	616	1.621	2.237	30'7
50-65 anys	441	1.639	2.080	28'5
+ 65 anys	545	2.426	2.971	40'8
Total	1.602	5.686	7.288	100

El grup de població més gran presenta l'índex d'analfabetisme més notable; aquesta era una dada esperable.

Pels que tenen més de 65 anys, els homes són el 18'3 % dels analfabets i les dones el 81'6 %.

En definitiva, sobre la població total de més de 65 anys, l'analfabetisme és el 31'2 %.

Aquesta és la informació que ens sembla més característica pel que respecta al nivells d'instrucció dels nostres jubilats i pensionistes.

I N D I C E

1 - BARRIO ARRABAL
2 - " SANTA ROSA
3 - " FONDO
4 - " LATINO
5 - " RIERA ALTA
6 - " GUINARDERA
7 - " CAN FRANQUESA
8 - " OLIVERAS
9 - " SIBGUERLIN
10 - " RIO NORTE
11 - " RIO
12 - " CAN MARINE
13 - " CENTRO (CASCO ANTIGUO)

HABITANTES POR DISTRITOS

Dtº. I - 25.282
Dtº. II - 24.199
Dtº. III- 18.376
Dtº. IV - 9.426
Dtº. V - 32.941
Dtº. VI - 28.901 — Totales = 139.015.- — 31-12-1979.

HABITANTES POR BARRIOS		HABITANTES POR BARRIOS 3ª EDAD
1 -	13.941	900
2 -	19.000	600
3 -	28.901	2.400
4 -	17.500	546
5 -	4.699	200
6 -	2.800	150
7 -	2.500	-
8 -	4.500	180
9 -	18.002	1.500

10 -	2.400	100
11 -	10.200	210
12 -	6.800	550
13 -	5.882	2.200

NUCLEOS DE POBLACION Y CRECIMIENTO AÑOS"CLAVE"

1 -	Autoctonos y	años	20.
2 -	Inmigración	"	60.
3 -	"	"	20 y años 60.
4 -	"	"	60.
5 -	"	"	60.
6 -	"	"	60.
7 -	"	"	70.
8 -	"	"	70.
9 -	"	"	20 y años 60.
10 -	"	"	70.
11 -	"	"	70 y migración interior.
12 -	"	"	60.
13 -	Autóctonos.	(Casco antiguo)	

ENVEJECIMIENTO POBLACION TERCERA EDAD

HABIA EN 1970	Hombres	1.957	= 5.365
	Mujeres	3.398	
ACTUAL EN 1980	Hombres	3.867	= 9.536
	Mujeres	5.729	
PREVISION 1990	Hombres	6.888	= 15.985
	Mujeres	9.097	